

Col·lecció Busca-raons, 18
Petit atlas lingüístic de la Vall d'Aran

Edicions Sidillà SL

La Bisbal d'Empordà 17100

info@edicionssidilla.cat

www.edicionssidilla.cat

© del text i de la cartografia: Aitor Carrera

© de la il·lustració de la coberta: Marc Garcia Clusella

© d'aquesta edició: Edicions Sidillà

Disseny: J. Pujadó

Correcció: Xavier Cortadellas

Primera edició: agost 2023

Edicions Sidillà és soci protector d'Amics de la Bressola

L'edició d'aquest llibre ha comptat amb el suport de la Generalitat de Catalunya
i de la Càtedra d'Estudis Occitans de la Universitat de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

ISBN: 978-84-127308-0-7

Dipòsit legal: Gi 1006 2023

Tots els drets reservats. Si voleu fotocopiar parcialment aquest llibre, feu-ho legalment contactant amb CEDRO: 932720445 o cedrocat@cedro.org

AITOR CARRERA

Petit atles lingüístic de la Vall d'Aran

La Bisbal d'Empordà, 2023

I. Presentació

1. Introducció.

Contextualització, precedents i objectius

Aquest *Petit atlas lingüístic de la Vall d'Aran* (d'ara endavant, si s'escau, *PALVA*) és el resultat d'una recerca feta amb dades orals obtingudes sobre el terreny que es va iniciar poc abans del tombant del mil·lenni i que s'ha perllongat durant un quart de segle. D'alguna manera, culmina –si més no, per ara– un itinerari que s'ha materialitzat, entre altres coses, en un centenar llarg de publicacions que, tot i no ser sempre de tipus específicament geolingüístic, sí que incloïen prou regularment, d'una manera o d'una altra, continguts dialectològics. Entre aquestes publicacions hi podem comptar, p. ex., la primera gramàtica moderna de l'aranès (*Gramatica aranesa*, d'ara endavant *GA*, apareguda inicialment el 2007), amb continguts prescriptius però també descriptius, o un primer assaig de fixació lexical que tenia en compte el vocabulari més habitual del gascò de la Vall d'Aran (al costat de les seues correspondències en occità referencial; Carrera 2011a), així com alguns altres volums i desenes de capítols de llibre, d'articles en revistes especialitzades, de recensions, de documents divulgatius de caràcter variat o fins i tot de reports científics.

Els objectius d'aquest atlas són variats, però els podem resumir en els punts següents:

a) Completar, ni que sigui a una escala més reduïda i en unes dimensions més petites, la visió que hom pot aconseguir de la diversitat dialectal del Principat de Catalunya gràcies a l'*Atles*

Lingüístic del Domini Català (d'ara endavant, *ALDC*) de Joan Veny i Lúdia Pons –que s'estén de Salses a Guardamar i de Fraga a l'Alguer– mitjançant l'exposició de diversos centenars de variacions geolingüístiques que afecten l'única comarca del país que no s'ha d'adscriure al domini català, la Vall d'Aran, lingüísticament occitana però vinculada políticament al sud d'ençà de l'edat mitjana. Tenint en compte que els parlars aranesos són gascons, l'inventari de les qüestions estudiades presentarà dissensions importants amb relació al que pot ser considerat rellevant en l'àmbit català, però això no evita que el *PALVA* vulgui omplir un buit que existia fins ara en l'espai de l'actual Catalunya administrativa ni que l'*ALDC* continuï sent un dels nostres models en molts aspectes.

b) Aprofundir i ampliar notablement –i, si convé, matisar o corregir– les dades de l'*Atlas Linguistique de la Gascogne* (*ALG*) dirigit per Jean Séguy sobre una zona que, per a aquesta obra magna de la geolingüística occitana, era igualment perifèrica, sobretot a causa de la seua condició administrativa particular. L'atles gascò, segons els volums, només ofereix informacions d'una –Casau– o dues –Aubèrt i Tredòs– localitats araneses. Aquí, en canvi, tenim en compte disset punts d'enquesta distribuïts per tots els *terçons* –o zones administratives multiseulars– en què es divideix la Vall d'Aran, sense oblidar tampoc la part baixa de la comarca, per la qual l'*ALG* no s'interessa.

c) Corregir l'anomalia que suposa que la Vall d'Aran disposi d'un atlas lingüístic específic (l'*Atlas Lingüístic de la Vall d'Aran* d'Antoni Griera; *ALVA*) que gairebé s'ha de considerar com una publicació filològicament i informativament fallida, amb un gran nombre d'imprecisions, d'errors, de dades desconcertants o directament inexactes o imaginàries, per no parlar dels mapes inservibles amb enunciats irrelevants, dels artificis metodològics o del menysteniment afegit de zones araneses geolingüísticament estratègiques. Són ben conegudes les limitacions de l'*Atlas Lingüístic de Catalunya* (*ALC*) del mateix Griera (v., p. ex., Veny 1986: 74), que tenia dos punts d'enquesta aranesos –Bossòst i Vielha–, però l'*ALVA* no fa res més que portar fins a extrems a vegades inversemblants i caricaturescos, impropis d'una publicació seriosa, totes aquelles mancances, per bé que aquest fet potser és menys conegut i repetit precisament perquè s'encarrega d'un territori que no és catalanoparlant.

d) Depassar, a propòsit de tota una sèrie de denominacions i fets lingüístics rellevants en el context aranès, l'aportació de Joan Coromines al coneixement del gascó parlat al Principat de Catalunya, concentrada sobretot en el gran monogràfic que va publicar a l'edat de vuitanta-cinc anys (Coromines 1990) però alhora escampada per un bon nombre d'altres publicacions (v. Carrera 2006c). Malgrat l'altíssima qualitat de la seua recerca i el detallisme que exhibeix en referir-se a determinats fets fonètics, morfosintàctics o lexicals aranesos, cal admetre que la seua obra presenta llacunes i irregularitats informatives segons la qüestió que s'abordi, a més d'algunes contradiccions que a vegades afecten les pàgines d'un mateix volum. Tot plegat no pot entelar en cap

cas la importància de la contribució d'aquest gran savi al coneixement de l'occità, però tampoc no ens ha d'impeidir de recollir el testimoni on ell el va deixar. No oblidem, d'altra banda, que les nostres informacions no corresponen exactament al mateix període cronològic que les seues i que, per tant, aquest atlas també emprèn, en certa manera, una tasca d'actualització.

L'atles que us presentem, alhora, proposa diversos nivells de lectura, amb l'objectiu d'adreçar-se tant als especialistes com a tots aquells que simplement vulguin satisfer la curiositat a propòsit d'algunes qüestions lingüístiques concretes.

a) Aquells que simplement tinguin interès a saber fins on arriben i on apareixen a l'interior de la Vall d'Aran determinats mots o fenòmens lingüístics, en tindran prou de fer un cop d'ull als mapes corresponents. En aquest sentit no només els serà útil l'índex general de la cartografia, sinó els índexs finals de termes i sintagmes, on no solament s'inventarien formes de la Vall d'Aran, sinó d'altres zones occitanes, així com elements catalans, francesos i d'una bona colla d'altres varietats que, arribat el cas, no cal ni tan sols que siguin necessàriament romàniques.

b) Els que vulguin anar més enllà de les qüestions purament descriptives, podran endinsar-se en les explicacions incloses en els comentaris que acompanyen tots els mapes. Tot prescindint de les referències bibliogràfiques, obtindran una visió general de les variacions dialectals abordades i de l'origen de les formes o de les solucions que s'hi estudien.

c) Els lingüistes –els romanistes, els occitanistes, els dialectòlegs...– podran traure profit de les fonts que es mencionen en els comentaris, que els serviran

per ampliar substancialment els continguts que s'hi inclouen. Ultra l'índex de formes final, també els pot ser útil el repertori d'autors que ve a continuació, que els pot ajudar a identificar les aportacions fetes per altres investigadors. Algunes referències incloses al final d'un bon nombre de comentaris reenvien, a més, a recerques de l'autor de l'atles, on determinades qüestions han estat tractades d'una manera més minuciosa.

d) En última instància, i amb totes les reserves necessàries, gràcies als índexs finals, aquest atlas pot ser usat, segons com, com un diccionari etimològic acompanyat d'un format cartogràfic. Les formes remetent als mapes, i els mapes estan acompanyats de comentaris en els quals les qüestions etimològiques són un aspecte d'estudi regular. L'atles inclou igualment un índex que recull formes llatines i altres ètims (en definitiva, formes de varietats lingüístiques que avui ja estan extintes o que s'han convertit en una altra cosa) que també pot ser profitós en aquest sentit.

L'aranès que descriu aquest atlas correspon a un moment històric més o menys precís, que podem situar en els darrers decennis del segle xx i el començament del segle xxi. Podríem dir que vol reflectir les modalitats locals de l'occità de la Vall d'Aran en la forma que són utilitzades per una generació d'edat avançada, els integrants de la qual en alguns casos ja se situen potser en els confins de la vida o, malauradament, de tant en tant, fins i tot més enllà. Això significa, doncs, d'entrada, que parlants d'edats inferiors de les mateixes localitats ja poden usar termes divergents dels que hem recollit i servir-se de solucions lingüístiques que se separen lleugerament de les que han estat observades, especialment en algunes zones

geogràfiques perifèriques de la Vall d'Aran on es detecten processos d'anivellament dialectal cap a solucions centrals (i on es drecen, per tant, barreres fins ara inexistentes, coincidents amb els límits administratius, amb els parlars gascons immediats de l'altre costat de la frontera). En certa manera, per tant, oferim una mena de foto fixa, d'imatge congelada, de l'aranès en un moment històric concret, i qui sap si, en un bon nombre de referents i denominacions, la darrera foto possible. En la pràctica, parlem de l'occità d'una generació nascuda encara en la primera meitat del segle passat, que probablement serà la darrera a conèixer determinats termes i a identificar segons quines realitats extralingüístiques. No és només, doncs, que algunes formes o solucions puguin cedir el seu lloc a d'altres en algunes localitats específiques, sinó que assistim a una metamorfosi d'una amplitud molt més important que, al seu torn, deriva de la mutació social, cultural, econòmica i demogràfica més important que ha viscut la Vall d'Aran com a mínim en el darrer mil·leni. Molts referents multisecculars, p. ex., han esdevingut obsolets, i en conseqüència moltes peces lexicals potser seran oblidades definitivament. I tot això, que ja és una pèrdua irreparable, fins i tot sembla poca cosa davant els símptomes cada cop més evidents de substitució lingüística (v. Carrera 2019; 2021e) o la incapacitat de fer-hi front ni tan sols amb una codificació coherent necessàriament prèvia a una implementació d'accions de disseminació de la llengua (v. Carrera 2015b). Independentment del fet que el diagnòstic de tot plegat sigui més o menys sever (i la realitat actual i els intèrprets que hi transiten més o menys tragicòmics), aquest atlas descriu, per tant, un estat de llengua que ben probablement ja no existirà en els anys que han de venir. Esperem

que, ni que sigui amb un petit granet d'arena, pugui contribuir a preservar un patrimoni lingüístic mil·lenari. És a tot el que pot aspirar una obra com la que us presentem.

Potser no cal repetir les característiques exactes del qüestionari aplicat o dels informants escollits, ni tampoc altres detalls relatius a la metodologia o fins i tot a les circumstàncies precises de les enquestes, perquè ja han estat exposades en altres llocs (v. sobretot Carrera 2017b, on es trobaran indicacions generoses sobre totes aquestes qüestions). En alguns dels mapes introductoris (concretament, 3 i 4), d'altra banda, s'obtindran explicacions sobre la xarxa de localitats d'aquest atlas –que és comparada amb la dels atlas anteriors– o remissions bibliogràfiques que poden ser útils al lector que s'interessi per entendre, d'una manera més global, la posició que ocupen els parlars aranesos en el context del gascò o que vulgui descobrir els principals treballs que fins

ara han abordat des d'un punt de vista lingüístic tant l'occità parlat al sud de Pònt d'Arrei com el de les zones immediates de l'Estat francès.

En les pàgines següents descrivim els eixos més generals de l'estructura i els continguts del *PALVA*. Tot mantenant termes com *macroestructura* i *microestructura* a la lexicografia, indiquem, en el primer cas, les seccions que l'integren, la manera en què està distribuïda la informació i altres precisions de tipus general que fan referència a l'ordre i les característiques de cada part d'aquest volum. En el segon, ens endinsem concretament en la cartografia, element central de l'atles, des de les característiques dels enunciats fins a les dels comentaris. En darrera instància, exposem alguns aspectes que tenen a veure amb la transcripció fonètica i gràfica dels termes occitans, i amb la catalogació, la identificació i el tractament de les formes recollides.

2. Estructura i continguts

2.1 Macroestructura

2.1.1 Cartografia

2.1.1.1 Nombre de mapes

Aquest atlas no vol reflectir tota la variació geolingüística de l'occità parlat a la Vall d'Aran, sinó donar-ne una visió general però alhora prou representativa. Una visió que, al mateix temps, sigui prou més precisa i detallada que la que fins ara oferien altres recerques. Per a un territori de poc més de 630 km², tres-cents mapes haurien d'assolir aquest objectiu, fins i tot si féssim abstracció dels que tenen caràcter introductor i o sintètic, o bé dels que s'encarreguen d'un únic tipus de denominació per a un mateix referent o per a referents afins (§ 2.1.1.4). Els tres-cents exemples cartogràfics que us presentem, doncs, són una selecció entre moltes altres seleccions possibles. Una selecció, en tot cas, raonada.

D'una banda, hi ha mapes d'aquest atlas que recullen –i que matisen, amplien, completen– qüestions analitzades d'una manera dispersa en una bona colla de publicacions, en diferents formats, durant més de dos decennis (en concret, des de Carrera 2001). D'una altra, n'hi ha d'altres que potser havien estat evocades en un lloc o un altre, estudiades o exposades d'una manera parcial, que ara s'aborden d'una manera monogràfica i sobre les quals s'aporten informacions totalment noves. En tercer lloc, també hi ha una part important de la cartografia que aborda qüestions fins ara absents en la producció precedent de l'autor, que en tot cas havien tractat altres investigadors, sovint d'una ma-

nera incompleta o, com a mínim, amb menys informacions que no pas les que exposem en aquest volum. Encara cal comptar que hi ha un cert nombre de mapes que s'encarreguen deliberadament d'aspectes que poden ser lingüísticament rellevants en el context específic de la Vall d'Aran, en un marc gascó més ampli o fins i tot en el conjunt del domini occità, per no dir des d'una òptica romànica. En aquest darrer cas, estem convençuts que algunes dades provinents del nostre territori poden contribuir a generar nous punts de vista a propòsit de segons quines qüestions, o si més no a dibuixar-ne un panorama més complet i coherent.

2.1.1.2 Seccions

La cartografia d'aquest atlas s'organitza en divuit seccions o capítols. Fins a la catorzena («El riu. La pesca») es despleguen en bona part en paral·lel a les setze inicials de l'*ALDC* i, evidentment, al *QALDC*, el seu qüestionari, una de les bases –no pas l'única, ni de bon tros– que van servir per a l'elaboració del nostre. Tanmateix, en aquest aspecte, hi ha algunes diferències remarcables entre aquest volum i l'atles català per excel·lència. La quinzena i la setzena seccions cartogràfiques del *PALVA* correspondrien a la dissetena de l'*ALDC* («Vària»), tot i que aquí discriminem per categories gramaticals i separem els substantius i els adjectius dels verbs. La que fa disset («Morfologia verbal») i la que fa divuit («Fonètica i morfosintaxi») són paral·leles als dos darrers volums de l'*ALG*, al que s'interessa igualment per la morfologia verbal (el cinquè) i al que té un caràcter més

aviat recapitulatori (el sisè), que sovint ofereix assajos de síntesi d'informacions aparegudes en volums anteriors sobre qüestions fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques o que –d'una manera més general– intenta analitzar i sistematitzar la distància que separa els diferents parlars gascons amb plantejaments dialectomètrics (dels quals, per cert, prescindim). En la nostra divuitena secció, per tant, tot i l'encapçalament («Fonètica i morfosintaxi»), cal entendre que les qüestions de morfologia que s'hi tracten no inclouen la morfologia verbal. D'altra banda, no és pas per atzar que el setzè capítol («Vària. Verbs») precedeix immediatament el que s'ocupa d'aquesta qüestió. El que l'*ALDC* dedica al mar, als vaixells i a la pesca té com a equivalent una petita secció que s'interessa no pas –evidentment– pel mar i els oceans –que convindrem que queden una mica lluny de la Vall d'Aran–, sinó pel riu i alguns referents que es relacionen amb aquest curs d'aigua. Tot i ser el capítol més breu de la cartografia, també podria haver inclòs altres mapes que han romàs fidels a l'ordre –d'entrada– del *QALDC*, com el que s'ocupa del nom mateix del riu (enunciat 782; a l'*ALDC* apareix en les llistes amb poca variació formal) o el de la *ièrla* o prat fèrtil inundable.

Tenint en compte que els fets i les formes que exposem han estat seleccionats pel seu interès lingüístic i per la variació geolingüística que reflecteixen (en un cert nombre de casos, ja era precisament per això que havien estat objecte d'estudi en publicacions precedents), cada secció pot presentar un nombre més o menys important de mapes. Aquesta desigualtat entre capítols, més que a una conseqüència de possibles desequilibris en el qüestionari, s'ha de llegir sobretot com un indicador dels àmbits en què potser es concentra

una diversitat geolèctal més important a l'interior de la Vall d'Aran o almenys en què es manifesten més elements lingüístics dignes d'atenció per als nostres objectius. Ben mirat, tot plegat també aporta informació no només sobre la variació diatòpica de l'aranès, sinó qui sap si també sobre aspectes més generals que afecten la diversitat geolingüística en contextos geogràfics i lingüístics comparables al nostre. D'acord amb tot això, hi ha diverses seccions de l'*ALDC* que aquí apareixen fusionades en un únic capítol, ja que en l'atles català se separen el cos humà i el vestit (primera i segona seccions) o el «món espiritual» (amb «l'Església», «les festes religioses» i «les creences») i els jocs. Alhora, mentre que, en el nostre cas, no destinem cap secció a «la família» i «el cicle de la vida» (que, de fet, ja és un dels capítols amb menys enunciats del mateix *ALDC* i també de l'*ALG*, que en el seu primer volum hi dedica quatre mapes, i en el tercer menys d'una vintena), sí que incloem una secció sobre els vegetals que supera clarament totes les altres en quantitat. Això reflecteix l'especial interès que presenten, en aquest àmbit, tant la variació dialectal com els elements lingüístics presents en segons quines denominacions fitonímiques. Al mateix temps, però, també vol respondre a l'especial atenció dedicada als noms dels vegetals per part d'uns quants investigadors, des de Séguy (1948) a Bernhard (1986), passant per Joan Coromines o autors de contribucions recents com el volum col·lectiu d'Aldea *et al.* (2017). No oblidem que la primera tesi de Joan Séguy, principal artífex de l'*ALG* i mascaró de proa de la geolingüística occitana, s'interessava precisament pels noms de plantes en gascó pirinenc (Séguy 1953a; sobre tot això, per cert, v. Carrera 2022a: 115-123).

2.1.1.3 Ordre dels mapes

De la mateixa manera que les seccions (§ 2.1.1.2), el catàleg d'enunciat –i, específicament, de lemes en català– de la major part de capítols també és paral·lel al de l'*ALDC* i, més concretament, al del *QALDC*. Un altre cop, però, hi pot haver algunes petites divergències entre el primer i els segons. Així, p. ex., 'el mànec' (mapa 31 del *PALVA*) al *QALDC* consta en la secció dedicada a la casa ('el mànec de les graelles', *QALDC* 348; 'el mànec del ganivet', *QALDC* 388), però a l'*ALDC* no només figura en aquest capítol (*ALDC* 325 i 366), sinó en el del camp i els cultius (*ALDC* 809, 'el mànec de la dalla'; que correspon al descabellament del *QALDC* 885, 'parts de la dalla'). Tot i que els termes aranesos poden aplicar-se a la dalla i a molts altres instruments, el mapa d'aquest atlas que se n'encarrega es manté, doncs, al capítol de la casa, i ocupa una posició homologable a la seua primera aparició al *QALDC* (348) i a l'*ALDC* (325).

Amb relació a l'*ALDC* i el *QALDC*, també hi ha petites alteracions en l'ordre o en l'adscripció de formes concretes a un determinat capítol que semblaven necessàries per diversos motius, si més no en el nostre cas. Així, ja per raons d'ordre expositiu o informatiu, alguns noms de fruits han estat situats abans que el nom de la planta amb què es relacionen: la nou abans que no pas el noguer (i la nou verda, sovint de base lexical diferent, ja figura després de l'arbre), el gavarró que la gavarrera i l'aranyó, per esmentar només un altre exemple, que l'aranyoner. Raons de la mateixa mena també justifiquen, p. ex., que les designacions de la somera figurin abans que les de l'ase.

Igualment, de tant en tant, l'adscripció d'un enunciat a una secció pot variar amb relació a la del *QALDC* i

l'*ALDC*. Alguns adobaments semblaven lògics, d'entrada perquè poden afavorir la consulta de l'atles per part del lector. Les formes corresponents a 'llarg' i 'curt', p. ex., que al *QALDC* apareixen en el capítol dedicat a la meteorologia (i que a l'*ALDC* entren en llistes d'escassa variació formal), aquí figuren en la secció «Vària» de substantius i adjectius. El mapa corresponent a 'esmolar', en la mesura que es refereix sobretot a 'esmolar la dalla', no es troba en el capítol 'oficis' (*QALDC* 1791, *ALDC* 1638), sinó en la secció del camp i els cultius (justament després de les designacions del coder). Els noms del vesc, que al *QALDC* es troben en la secció d'insectes, ocells i animals salvatges (perquè és 'el vesc per a caçar ocells'; *QALDC* 1763, *ALDC* 1599), aquí se situen en la secció dels vegetals. Algun altre cas podria haver estat igualment desplaçat (com el del 'cànem'), però es manté en el lloc que li adjudica l'*ALDC* (les indústries relacionades amb l'agricultura), per mirar de limitar el nombre de divergències amb un dels atlas que ens serveixen de model.

Com advertíem més amunt, en les seccions setzena i dissetena («Vària») consten, d'una banda, substantius i adjectius i, d'una altra, verbs (generalment en infinitiu, tot i que també hi ha una forma flexionada que té un interès especial). El fet que els verbs hagin estat situats en aquest o en altres capítols també pot dependre del lloc que ocupaven al *QALDC* o l'*ALDC*. 'Sortir' no tenia un enunciat específic al *QALDC* (només *QALDC* 40, 'm'ha sortit sang del nas') però sí a l'*ALDC*, justament a «Vària». 'Femar', al mateix temps, fa acte de presència a propòsit dels camps i cultius. Tot i això, semblava raonable que la secció dedicada als verbs recollís determinades formes que potser constaven en altres capítols en l'atles català,

com ‘relliscar’ (un mapa ‘ha relliscat’ és a l’*ALDC* 83) o ‘estendre’, que de fet no es refereix únicament a ‘estendre la roba’ (*ALDC* 417), sinó que *estiéner* o *esténer* tenen aplicacions més àmplies.

L’ordre que se segueix en la morfologia verbal no té originalitats gaire destacables, i va de qüestions d’abast més ampli a altres aspectes més específics: desinències personals, desinències temporals, elements comuns a un determinat model de conjugació i, finalment, qüestions pròpies d’alguns verbs irregulars que afecten el radical de determinats paradigmes o la fesomia d’una persona concreta d’un temps verbal. De la mateixa manera, en el capítol de fonètica i morfosintaxi, l’ordre dels mapes tampoc no ofereix grans sorpreses, i depèn del fet que es tractin qüestions fonètiques (vocalisme, consonantisme) o morfològiques (morfologia nominal, formes invariables). Això, però, s’allunya clarament de la disposició de la informació en el sisè volum de l’*ALG*, on, p. ex., l’article definit emergeix després de fets sintàctics, d’elements conjuntius o d’altres categories. També hi pot haver modificacions més subtils i gairebé de detall amb relació a l’atles gascò. El mapa que s’encarrega de l’article definit masculí davant de vocal precedeix l’estudi de les materialitzacions d’aquest mateix article davant d’una (antiga) aspiració.

Ja hem dit anteriorment (§ 1) que, tot i que l’*ALDC* sigui un dels nostres models, aquest volum presenta discrepàncies inevitables amb l’atles català en la mesura que hi ha punts d’interès netament diferents entre l’un i l’altre. No ha de resultar sorprenent, doncs, que alguns dels referents o dels fets abordats no apareguin a l’*ALDC*. En aquest cas, una manera de determinar-ne la ubicació ha consistit a veure quina situació ocupen en l’*ALG* (si és que realment

hi figuren, perquè la cosa tampoc no és sempre automàtica), o bé –o al mateix temps– instal·lar-los en la posició que sembla que podrien haver ocupat en l’atles català.

Els mapes dels noms del tortell i del crespell han estat adscrits, doncs, a la secció que s’encarrega de les festes religioses, ja que el seu consum sobretot s’associa(va) a determinades dates. Les denominacions per a ‘enfilat (l’agulla)’ se situen en la posició que correspondria a l’enunciat ‘agulla de cap’ (*QALDC* 453; *ALDC* 428), i les de ‘filar’ a la de ‘fil’ (*QALDC* 1107; en llista a l’*ALDC*). La llúdriga, tot i que podria haver estat incorporada a la secció dels animals salvatges (l’*ALG* s’hi refereix en el mapa 11, ‘fouine’), s’ha assignat al capítol que recull termes relacionats amb el riu, al costat de l’anguila o de la truita. Els gaons o abriülls, p. ex., que no consten al *QALDC* ni tampoc a l’*ALDC* ni a l’*ALG*, segueixen les denominacions de la ginesta, que també és una fabàcia.

2.1.1.4 Tipus de mapes

La gran majoria dels mapes inclosos des de la segona secció («El cos humà i el vestit») fins a la catorzena seccions («Vària. Verbs»), i també uns quants de la darrera («Fonètica i morfosintaxi»), tenen un plantejament onomasiològic del tot ortodox. Per tant, s’exposen denominacions o materialitzacions en ús en occità de la Vall d’Aran que responen a un determinat referent, concepte, significat o fet lingüístic expressat en l’enunciat a través d’una forma o d’un sintagma catalans, un lema. Les denominacions araneses equivalents reben una representació cartogràfica i, tot seguit, són analitzades en els comentaris.

Tanmateix, aquesta correspondència no és sempre tan unívoca. D’entrada, hi ha casos en què s’opta per exposar, a través de mapes específics succes-

sius, (grups de) respostes idèntiques o afins que correspondrien a un d'aquells referents, conceptes o significats, i que s'oposen a d'altres d'igualment possibles al mateix territori, cartografiats també d'una manera específica, amb l'objectiu de dedicar més atenció a determinades variacions dialectals o de fer-les més clares. Per tant, no hem de confondre aquests mapes – diguem-ne– *monotípics* amb altres de tipus monolexemàtic on les diferències dialectals poden raure en diversos accidents patits per una única forma de base, com en els termes per designar 'la geniva', 'la calç' (tot i els meridionalismes alt-aranesos) o 'el llindar', entre molts altres exemples possibles. Això vol dir que, a vegades, per obtenir una visió completa de totes les possibilitats i dels geosinònims associats a un cas concret, cal prendre en consideració simultàniament dos o fins i tot tres mapes. En aquell cas, en l'enunciat es precisa, a propòsit del(s) terme(s) aranesos que segueix(en) el lema català (§ 2.2.1.2), a quin o quin(s) *tipus* de designacions ens referim, on s'entén per *tipus* des d'un terme específic que s'oposa a altres geosinònims fins a un grup de termes amb elements comuns etimològics, derivatius o –en general– formals, passant per una condició endògena o exògena compartida, sempre amb alternatives possibles en aranès mateix. Així, p. ex., aquest atlas compta més d'un mapa per a les designacions del rampí, l'allau, l'escombra, el crespell, el muricec, el pernil, el rascle, la baldufa, l'esbarzer o la guineu. Ben mirat, ni tan sols en això no és gaire original amb relació als referents geolingüístics immediats, ja que l'*ALG*, a més d'algunes planxes més aviat semasiològiques (v., p. ex., *ALG* 494, 'borde'; 'milhàs 2', 1503; 'còca' 1510), inclouïa (sobretot en la secció dedicada a la topografia del seu tercer vo-

lum, tot i que no només aquí; v., p. ex., *ALG* 553, 'cofia'; 1152, **SKILLA*; 1370, *LIGNA*; 1451, **ESKUERD-* [*sic*]) mapes que s'encarregaven d'exposar la distribució territorial dels resultats d'ètims concrets o de determinats tipus de denominacions (*camalhon*, *-ajon*, 1398), si cal amb precisions o indicacions semàntiques complementàries (*cadet*, 1478).

L'ordre en què estan disposats els diferents *tipus* –i, per tant, els mapes que se n'encarreguen– segueix d'una manera general els mateixos criteris aplicats per a les formes araneses que figuren en els enunciats, si cal amb les mateixes raons per justificar segons quines aparents excepcions (§ 2.2.1.2). D'altra banda, si hi ha situacions de polimorfisme en què els límits geogràfics entre *tipus* no són abruptes, es pot indicar tots els llocs on se'n coneix un de concret encara que en algun punt pugui coexistir amb algun altre (§ 2.2.3.3; per oposició als que simplement no l'usen) o, en cas que hi hagi una denominació que predomini d'una manera abassegadora, es pot indicar d'entrada quin és el terme majoritari en una població concreta (i precisar després la possibilitat secundària entre parèntesis; § 3.3). Una mostra d'això últim poden ser les designacions de 'la buina'. Al mapa 185, *pàdia* apareix com una possibilitat secundària de *hiems* en les poblacions en què aquella forma és antiquada, amb la qual cosa es remarca la diferència amb l'ús normal de *pàdia* en altres punts (mapa 184).

Pot ser, fins i tot, que la nostra atenció s'adreci a una mena concreta de denominacions sense que se n'estudiïn d'altres de –més o menys– geosinònimes que no presentin variació en l'eix diatòpic o que, en tot cas, ofereixin menys elements lingüístics d'interès. De vegades, aquest recurs ens permet també de centrar l'atenció en un grup de termes afins, independentment del fet

que hi hagi hagut possibles *lliscaments* referencials que hagin provocat que no sempre parlem (exactament) del mateix referent. D'aquesta manera, quan ens ocupem de les equivalències araneses de l'adverbi català 'potser' (mapa 299), ens referim de manera exclusiva a formes com *dilhèu*, *lhèu* o *benlèu*, i no pas a d'altres que també en poden ser equivalents, com *çampar* o *bensè* (a les quals, però, es fa menció al comentari). Quan ens encarreguem dels tipus *narics* o *narigòus* (mapa 6), no fem cap altre mapa per a *mocs*, que s'usa i es coneix pertot arreu. Pel que fa als tipus de denominacions referides a la rosella (mapes 115, 116 i 117) o bé a la grandalla i el narcís de muntanya (118, 119 i 120), en el primer cas precisem que pot ser que no parlem pròpiament del gallaret sinó de plantes i flors afins, i en el segon que els diferents *tipus* de designacions estudiats poden referir-se al *Narcissus poeticus* o al *Narcissus pseudonarcissus* segons la localitat. També en el cas de 'la cadena' (mapes 220, 221 i 222), p. ex., la compartimentació en *tipus* pot ser vista com una conseqüència de l'aplicació preferencial d'un criteri formal (primitius o derivats) i que alhora va lligat, en certa manera, a diferents estrats lingüístics (mots genuïns en aranès, mots importats i, en algun cas, fins i tot presos indubtablement a altres llengües). D'entrada, les formes autòctones (*cadea*, *cadia*). En acabat, les manllevades (*cadena*⁺, *shèna**). I, finalment, derivats on hi pot haver termes exògens (*cadeat*, *cadiat*, *cademat*⁺). Que en un cas ens referim a *un tipus* o *uns tipus*, pot respondre a la mena d'oposició que s'estableix amb les altres designacions. Així *arrasera*, *arrasia* i *arrasira* son *uns tipus* per comparació amb [r]esina⁺ (mapa 156), mentre que *porin*, *polin* i *polhin** –fins i tot si el darrer no és occità–, presenten elements formals comuns davant de

potro⁺ que permeten considerar-los *una mena* concreta de denominacions, fins i tot si genèticament són clarament diferents (mapa 168).

Entenem que aquestes compartimentacions en *tipus*, a més de donar prioritat a l'aspecte formal en casos com aquests, fan més fàcil l'exposició i la comprensió de les dades. Aquesta és la manera de tenir cura de manera singular de cadascun dels concurrents en situacions –fins i tot prou complexes– en què cohabitaven diverses possibilitats. Aquest procediment, a més, evita que hàgim de resoldre de manera expeditiva –i qui sap si telegràfica– determinades qüestions. És el que potser hauria passat si només haguéssim admès un únic mapa per a cada referent, concepte o significat concret. Probablement això ens hauria dut a modificar les dimensions dels mapes, a augmentar substancialment la longitud dels comentaris segons el cas i, en definitiva, a infringir una part dels paràmetres formals de base que havíem establert per a aquest atlas des d'un bon començament.

Dins del conjunt de mapes que s'encarreguen de descriure qüestions fonètiques o morfològiques (on sovint, per tant, ja no parlem tant d'un referent, concepte, idea o significat específics, sinó d'una determinada solució lingüística en un context ben definit), s'hi inclouen mapes que tenen un caràcter *sintètic*. No ens referim pas a representacions cartogràfiques «que impliquen una anàlisi i elaboració dels materials, amb indicació de les àrees corresponents a cada variant» (Veny 1986: 104), ja que, en aquest sentit, tot mapa interpretatiu –o comentat– seria sintètic. Parlariem, doncs, de tota la cartografia d'aquest atlas. Més aviat fem referència a mapes de tipus recapitulatori, en què es resumeixen determinats fets lingüístics presents en una certa quantitat

d'altres representacions cartogràfiques, amb l'objectiu d'assolir un visió de conjunt d'alguns fenòmens i del seu impacte territorial a la Vall d'Aran (i, si cal, dels seus fets excepcionals o de les seues irregularitats), amb una vocació paral·lela a bona part dels que formen part del sisè volum de l'*ALG* (que usa, per cert, el terme «synopsie» en algun moment).

Tinguem en compte, en darrera instància, que el fet que un mapa ocupi un determinat lloc en l'inventari, condicionat per la seua categoria gramatical, no implica automàticament que s'hi produeixi un determinat tipus de variació. La presència d'un adverbi, p. ex., en el lloc que li correspondria per categoria, segons els hàbits descriptius convencionals, i per tant a continuació de determinats fets de caire morfosintàctic, no significa que les variacions geolingüístiques no siguin d'ordre estrictament fonètic. Però bé: això tampoc no torna a ser original. I, al cap i a la fi, sembla fins i tot una evidència.

2.1.2 Bibliografia

Després de la cartografia i abans dels índexs de formes i d'autors o noms de persona, en la secció de bibliografia, l'atles recull tots els treballs i publicacions als quals s'ha fet referència en el conjunt dels comentaris i, arribat el cas, d'aquesta mateixa presentació. El lector podrà obtenir doncs tota la informació necessària sobre les fonts citades a través del cognom dels autors i les dates de les seues aportacions, i, si cal, de les sigles o de les referències abreujades de determinades obres. En aquest lloc també es podran aconseguir altres informacions suplementàries que no consten en les referències aparegudes en els comentaris, com les eventuais dates de les primeres edicions de determinades publicacions que han estat citades a

través de reimpressions, reedicions o revisions posteriors.

2.1.3 Índexs

2.1.3.1 Índex alfabètic de formes

2.1.3.1.1 Qüestions generals i formes gal·loromàniques

L'índex de formes està dividit en cinc seccions, totes ordenades alfabèticament. Les formes i els sintagmes occitans, catalans i francesos –els més nombrosos– disposen d'apartats específics. En el darrer cas, d'altra banda, s'hi associen alguns termes francoprovençals, cosa que ens permet d'agrupar, doncs, els elements del gal·loromànic septentrional. Posteriorment es reuneixen formes llatines i (possibles) ètims de natura diversa, que corresponen a modalitats lingüístiques avui extintes o, si més no, metamorfosades. La darrera secció, ben heterogènia, inclou termes d'altres varietats lingüístiques, ja siguin romàniques (des del romanès al portuguès, passant pel gal·loitàlic, l'itàlic estricte, el sard, el castellà o l'aragonès, benasquès inclòs) o tinguin altres filiacions genètiques, a més d'alguns termes tècnics botànics, en definitiva tàxons, que no mereixien ser barrejats amb els ètims llatins.

L'índex, per tant, no només inclou les formes araneses i occitanes estudiades o esmentades en l'atles, sinó que s'hi han lematitzat molts altres elements de caràcter ben variat presents en els enunciats, les llegendes o els comentaris de la cartografia. S'hi inclouen, doncs, d'entrada, les formes catalanes que serveixen de lema en l'enunciat de cada mapa. En segon lloc, els termes occitans que figuren al mateix enunciat i a les llegendes. Tercerament, hi ha altres elements –substantius, verbs, adverbis, qualificatius...– que consten en els

enunciats dels mapes citats de l'*ALDC* (que poden coincidir amb el lema principal del mapa, tot i que hi poden haver excepcions; § 2.2.1.1) o de l'*ALG*, sempre que aquestes obres incloguin –esclar– algun mapa o alguns mapes que es puguí associar al nostre mapa de torn (§ 2.2.2). En aquest cas deixem de banda elements de tipus metalingüístic o bé estrictament funcionals (articles, pronoms, demostratius, preposicions...), sempre que no constitueixin precisament l'assumpte analitzat al mapa o bé que tinguin a veure amb alguna qüestió immediata que s'hi relacioni de manera manifesta i que això, per tant, en justifi-qui la inserció en l'inventari.

A més de tots aquests elements, l'índex també en pot recollir d'altres que han estat seleccionats –i extrets– del cos mateix dels comentaris per la seua rellevància, per la seua pertinència o per la seua eventual capacitat de fer remissió a informacions lingüístiques especialment significatives, fins i tot si van més enllà de les qüestions estudiades en l'atles. Aquests elements poden sortir d'exemples, definicions, equivalències o descripcions presents en altres publicacions o en els materials orals recollits que també apareguin explícitament en els comentaris. Això ens permet catalogar geosinònims d'altres latituds del mateix domini i tota mena de termes –usats en aranès, en la resta de l'occità o en qualsevol altra varietat– semànticament o formalment vinculats o vinculables a les designacions estudiades, que poden anar des de vocables emparentats etimològicament amb els analitzats fins a elements amb els mateixos referents, la mateixa funció o el mateix ús, passant per hiperònims, hipònims o qualsevol forma més o menys afí, fins al punt que, en alguns casos, un cop situats en l'índex, n'hi pot haver que fins i tot poden exercir de *mots clau*. Aquest mètode de

selecció, que no deixa de ser una opció entre moltes altres possibles (qui sap si fins i tot millors), des del nostre punt de vista, presenta avantatges palpables. D'una banda, ens permet, p. ex., d'incloure en l'índex formes araneses que no figuren explícitament en els enunciats o en les llegendes del mapes, i també altres variants o termes occitans que s'hi hagin pogut citar a propòsit de qualsevol qüestió. D'una altra, fa possible d'inventariar elements d'altres llengües que no només poden ser –com dèiem– termes semànticament o formalment lligats als que s'estudien (per tant, amb una pertinència incontestable), sinó fins i tot sinònims dels que figuren en els enunciats, en les llegendes o en els comentaris. D'aquesta manera augmentem notablement les possibilitats d'accedir a un bon nombre d'informacions perquè, en la pràctica, tot i que els lemes de la cartografia siguin en català, els índexs permetran descobrir altres itineraris a través d'altres llengües o varietats. Quantitativament, aquest fet és especialment visible en francès (llengua que, per tant, aporta elements al repertori més enllà dels lemes de l'*ALG*), que ha estat la metallengua de quasi tots els atles lingüístics que s'han encarregat d'espais del domini occità i també d'una part important de la literatura científica sobre la llengua d'oc. El nombre d'elements teutons (almenys un centenar), per cert, també reflecteix el pes de la llengua estàndard alemanya en la romanística. Fins i tot podria haver estat molt superior si en els comentaris s'hagués tingut més debilitat per les citacions.

Sense que això sigui tampoc una originalitat d'aquest atlas, prou sovint els índexs no només inclouen formes lematitzades isoladament sinó que, si s'escau, aquestes mateixes formes també s'inscriuen en unitats sintàctiques

més àmplies o van acompanyades d'elements subordinats que ja s'hi associaven en els comentaris o en els enunciats. Això significa, doncs, que els mateixos índexs recullen també un cert nombre de sintagmes (que a vegades poden arribar a ser fins i tot locucions o, com a mínim, successions de mots més o menys usuals), els components dels quals, encara que no en siguin el nucli, també poden ser lematitzats de manera específica. Sigui com sigui, tenim cura de no repertoriar seqüències d'una longitud excessiva, i de fer recurs, si cal, a determinades repeticions d'elements centrals o a seccionaments diversos de components subordinats segons criteris sintàctics i semàntics. Prescindim igualment –i, de fet, això també és vàlid per als enunciats– de termes més aviat banals o genèrics que indiquen menes o col·lectius i que serien de dubtosa utilitat per a l'obtenció d'informacions a partir de l'índex (*types, sortes, noms de..., espècie, conjunt de...*). Per complex que sembli i per més que algunes formes consignades tinguin l'aparença d'allunyar-se de la qüestió central del mapa del qual provenen, tot plegat ha de servir per accedir més fàcilment a qualsevol tipus d'informació inclosa en aquest volum o fins i tot per localitzar afinitats entre mapes mitjançant elements comuns. I qui sap si tot plegat també pot simplificar la feina de futures explotacions de l'atles, p. ex. en el nivell lexicogràfic o des d'una òptica semasiològica.

Si més amunt ens referíem al tractament dispensat als elements estrictament funcionals dels enunciats –que és igualment aplicable a les seqüències extretes dels comentaris–, hi ha altres limitacions destinades a defugir una augment indiscriminat de l'embalum dels índexs, d'entrada amb relació a fets de flexió, nominal i verbal. Pel que fa al

gènere, un bon nombre d'adjectius són lematitzats per defecte en masculí singular malgrat que apareguin en femení en descripcions o definicions dels comentaris (l'adjectiu del sintagma *pedra plana* serà lematitzat com a *pla*, p. ex.; *creuse* com a *creux*). Aquest fet no afecta els femenins occitans que apareixen explícitament als mapes ni tampoc en els comentaris si són objecte d'estudi o si aporten elements lingüístics pertinents a propòsit d'una qüestió concreta (*belle* a més de *beau/bel*; *cauda* s'evo-ca a propòsit de les realitzacions de -A àtona final). Això vol dir que, més enllà dels substantius, hi ha una certa quantitat de formes femenines que són lematitzades de manera específica en els índexs, però que no ho han pas estat totes les possibles.

Un criteri molt similar s'aplica a la flexió de nombre, on l'interès pot recaure específicament en formes de plural tal com abans requeien en el femení, on poden citar-se igualment formes occitanes de plural que complementin informacions de les corresponents formes de singular (*vuedi*) i on altres condicionants o factors específics poden justificar una lematització en plural per una qüestió d'ús o de freqüència (*heritons*, com *rillons* en francès i *llardons* de l'*ALDC*, tot i que en les obres lexicogràfiques catalanes hi ha l'entrada *llardó*; *empalhar cagires*). No oblidem que hi pot haver igualment variacions de nombre en segons quines denominacions (*adrolh* o *adrolhs*), que seran indicades oportunament i que requeriran lematitzacions separades. Més enllà del plural, hi ha igualment raons que justifiquen la presència en els índexs de derivats que tampoc no sempre tindrien una entrada específica en obres lexicogràfiques (*rocassa*, p. ex.; com *hachette*).

En els índexs també consten, evidentment, les formes verbals que són

objecte d'estudi o les que aporten informació rellevant precisament en una forma personal concreta (*vò, plò, estien, arroeine...* contràriament a *trauque, ei, sent, cau, contaminaves*), així com d'altres que es troben en enunciats de l'ALDC i l'ALG. En canvi, no es recullen temps compostos, verbs copulatius ni formes perifràstiques catalanes, si no és que tenen relació amb l'estudi dels seus homòlegs occitans en passat simple (*vas cantar, vas dir*). Altres verbs dels comentaris que no presentin un interès en la forma personal concreta en què apareixen, són lematitzats en infinitiu, la qual cosa pot incumbir algun verb llatí (en grec, però, optem per la primera persona del present actiu). Els participis es tracten com adjectius i l'aparició de verbs pronominals depèn del fet que tinguin també una versió no pronominal, tot i que en alguns casos específics poden aparèixer en versió pronominal per raons similars o idèntiques a les que justifiquen les aparents excepcions en femenins i plurals en la morfologia nominal que comentàvem més amunt. Això també es pot aplicar a formes alhora pronominals i personals (*taire* però *tais-toi*). Lògicament, les diferències geolingüístiques entre l'ús pronominal o no pronominal d'un verb són reflectides sempre que convé (tant en les representacions cartogràfiques com en els índexs; v., p. ex., els mapes 241 i 242).

Si entrem en qüestions fonètiques, els diferents resultats evolutius d'un mateix ètim són lematitzats independentment. D'aquesta manera, figuraran separadament, p. ex., *mè, mag, maid* o *mèid*, tots descendents occitans de MAGIS, -ĪDIS (mapa 100). Tot i això, el fet que en l'índex una forma occitana aparegui en cursiva –contràriament a altres termes de la mateixa llengua i, en general, a tots els de les altres seccions

de l'índex– indica que és utilitzada a la Vall d'Aran, ja sigui perquè se n'ha observat l'ús oral o bé perquè, en cas que se'n tingui constància només a través de documents i recerques precedents, no sembla que hi hagi cap motiu evident per dubtar de la seua presència en aranès, ja sigui actualment o en períodes de temps més o menys recents. S'utilitza també la cursiva si un mot és aranès i en els comentaris ha estat esmentat a partir d'alguna altra varietat occitana, fins i tot si en aquest cas pot tenir una aplicació especial desconeguda al nostre territori, no ben bé del tot idèntica o fins i tot prou distant (i hagi aparegut justament per aquesta raó), sempre que es tracti, al cap i a la fi, de la mateixa formació lexical i que no hi hagi altres diferències remarcables relacionades amb la genuïnitat, amb l'ús real i efectiu de la forma o amb la seua categoria gramatical, que llavors suposarien lematitzacions específiques –en cursiva per al mot aranès i en rodona per al d'altres latituds– i diferències en l'assignació de marques morfològiques o d'autoctonitat (§ 3.3). Podem evocar el cas de *mentida* –que en altres llocs pot ser 'encenall'– o el de *botelha*, que en altres parlars pot tenir a veure amb la bufeta. *Lairon* pot referir-se a la bardana però, en definitiva, és el mateix mot que el terme autòcton en aranès per a 'lladre' (més enllà de l'espectacular catalanisme actual *lhadre**). *Poma* pot ser el terme per anomenar la patata en algunes latituds, però no deixa de ser igualment l'únic nom del fruit de la pomera en aranès. Ben mirat, p. ex., el català *menut* també és, al cap i a la fi, tant l'adjectiu com l'aplicació substantiva a les entranyes.

Si una determinada forma és introduïda per un asterisc en forma de superíndex, ben bé com si fos un element etimològic hipotètic (§ 3.3), pot tenir condició de purament conjectural

(com el **gembrèr* de Séguy, no aranès), amb la qual cosa potser no se'n té una constància oral en els nostres dies, però hi ha raons diverses que fan versemblant la seua existència recent (**heirevèr*, **padiada*, **hiemejar*...), cosa que no s'ha de confondre amb formes incontrovertiblement difuntes, que rebran una altra marca (†*sa* i †*sos*, antics article definit; †*hèir* o †*cueidar*, inapel·lables en la mesura que hi ha encara el derivat *des-hèir* i que *cuedar* s'explica per †*cueidar*). Per contra, no reben asterisc –ni cap altra marca– termes dels quals no es pot afirmar categòricament que no existeixin encara, ni que sigui residualment, en alguns parlants (com *tranglo*, *escrombar*). Les formes d'aparença fortament dubtosa, per no dir a vegades inversemblant, ni tan sols apareixen en els índexs, per més que figurin en alguns autors (com Griera, com Bernhard amb noms del porro, el trèmol o la rosella, o com Krüger amb l'auró; però hi ha casos d'aquesta mena fins i tot a l'*ALG*). També hi pot haver vocables sobre els quals tenim indicis importants que deuen haver existit en aranès, però que en els índexs consten directament en rodona perquè, si se'n té una constància indubtable, és sobretot en altres parlars (*espìc*).

La lematització consecutiva d'una mateixa forma occitana en cursiva i en rodona, acompanyada de diferències pel que fa a les marques en forma de superíndex o de categoria gramatical (§ 3.3), permet d'identificar ràpidament algunes discordances entre els parlars de la Vall d'Aran i altres varietats occitanes. Si **flagèth* és conjectural a Salardú, està ben atestat al departament de l'Arieja; si *henuda* és només un participi o adjectiu en aranès, en altres zones pot ser un substantiu; si *dormir*⁺, *sortir*⁺, *teulada*⁺ o *escampar*⁺ (amb el sentit de 'escombrar') poden tenir elements almenys

sospitosos de ser interferencials en el cas concret de la Vall d'Aran, això no evita que siguin formes perfectament autòctones i del tot legítimes en altres latituds occitanes. Aquestes alternances de marques i de lletra cursiva i lletra rodona també ens permeten d'establir i de catalogar amb facilitat algunes lleugeres diferències formals entre les representacions gràfiques generals i les que tenen –o tindrien– avui en aranès, d'acord amb els hàbits gràfics locals (§ 3.2), la qual cosa inclou els noms de departaments o dels *països* de la resta del domini provinents dels mapes introductoris. Contràriament als microtopònims de l'altre costat de la frontera (i fins i tot a alguns noms de localitats administrativament franceses, com *Sent Guironç* o *Arguilèrs*, esmentats a propòsit d'un determinat fet fonètic), els que pertanyin al territori de la Vall d'Aran també constaran en cursiva. D'altra banda, si en l'índex occità hi ha una xifra en cursiva al costat d'una determinada forma aranesa, això significa que el mot en qüestió apareix explícitament en l'enunciat o en la llegenda del mapa indicat (per tant, no pas únicament en el comentari ni tampoc com a *altres respostes*, p. ex.), amb la qual cosa es remet a un tractament més o menys monogràfic del terme. Algun treball de referència del nostre àmbit ja utilitzava aquest mateix recurs (Séguy 1953a).

Quan apareixen formes homògrafes, es desambigüitzen mitjançant la indicació, entre parèntesis, de la categoria gramatical o d'algun altre element morfològic necessari: *lit* com a substantiu masculí és 'ànc', *lit* femení és 'allau'; *coma* pot ser un substantiu o un adverbí interrogatiu (i una conjunció, però ara no és el cas); *lau* pot ser un substantiu o un pronom; *la* un pronom àton femení o masculí; en altres latituds, *mag* també pot designar dues coses di-

ferents –la pastera o el cinquè mes de l’any– segons el gènere. Si amb això no n’hi ha prou o si els mots en qüestió comparteixen categoria i gènere, s’indica un sinònim català que condueixi a la desambigüització (*arrasera, pan, pastèra...*). Això s’aplica també si potser podem parlar d’una mateixa forma de base però, al mateix temps, d’una distinció pertinent amb relació a alguns fets estudiats en aquest atlas (*hiesa*, avui ‘clivella’ i alhora ‘penca de cansalada’, però també ‘clivellada, esquerdada’), i encara amb més raó si, més que de polisèmies o de ramificacions categorials i semàntiques, parlem de casos en què hi pot haver confusions i col·lisions entre termes formalment propers i emparentats etimològicament (com *ahialar, en·hielar, en·hilar, hilar...*). Segons el cas, ‘esmolar’, ‘enfilat’ o ‘filar’). Tanmateix, no abusem d’aquest procediment ni apliquem aquesta solució més enllà de casos com els que acabem d’assenyalar. Per tant, en general –com era de preveure– evitem de lematitzar en múltiples entrades un mateix terme quan pot adquirir diferents categories morfosintàctiques (*quin*, p. ex., pot ser adjectiu [o pronom] i usar-se també com a adverbí interrogatiu) i mirem igualment que no tinguin tampoc (gaires) conseqüències les situacions de polisèmia o els canvis de referent d’una mateixa forma segons la latitud (*poth, paloma, carriòt, arrés...*), en coherència amb el que ja hem dit més amunt sobre les dissensions d’ordre semàntic entre termes concrets en àrees diferents del gascó o del domini occità.

Els índexs no inclouen desambigüitzacions d’aquesta mena si no hi ha confusions entre termes inventariats, per més que, més enllà del nostre catàleg, hi pugui haver altres equívocs imaginables. N’hi haurà prou, doncs, de consultar el mapa al qual es fa remis-

sió per evitar, en aquest cas, qualsevol identificació errònia. Així, *amor* es refereix a un oví, i no pas a una inclinació o afecció; en els índexs *an* és un període de temps i no pas una forma verbal; *eth* o *era* són formes de l’article definit en lloc de pronoms personals; *lo, les* o *au* són pronoms àtons i no pas –respectivament– l’article masculí singular de l’occità referencial, l’article masculí plural de tipus *tolosà* o una contracció amb la preposició *a* d’indrets que ja no usen l’article pirinenc i que alhora vocalitzen la lateral final; *que* és l’enunciatiu i no la conjunció; [†]*sa* un article desuet i no pas un possessiu; *sè* una forma conjugada de *saber* i no de *sèir*, i *se* un pronom i no una conjunció condicional; *cap* un substantiu i no pas un indefinit; *clau* la peça per fer girar el pany i no una tija de ferro; *guit* no és un adjectiu (‘gandul’) sinó un substantiu (‘ànec’). De la mateixa manera, en català *arreu* es refereix a l’aladre i no és l’adverbi, *sobre* és una preposició (i no un substantiu), *sol* un adjectiu (i no pas l’astre), i *venia* o *venien* en aquest cas correspondran al verb *vendre* i no pas a *venir*. En francès, *poêle* és la paella i no pas l’escalfador, *lui* o *leur* pronoms datius i no un pronom subjecte i un possessiu, i *noyer* un arbre en comptes d’un verb. Amb relació a tot això, cal advertir que l’ús de les cursives pot tornar a ser d’utilitat. Així, p. ex., *batí* –en rodona en l’índex– no es refereix a una forma de perfet viva en aranès, sinó d’imperfet d’altres varietats gascones; *batia* no és la primera persona del mateix imperfet en aranès, sinó la tercera d’altres varietats (que, segons els hàbits gràfics actuals, seria representada *batie* al sud de la frontera; § 3.2); [†]*i* és l’aspecte que pren *li* en algunes modalitats (altrament ni disposaria de marca ni tampoc, un cop més, seria en rodona); *pauta* no designa una extremitat, sinó un excrement; [†]*anheron* no

és un diminutiu de *anhèth*, sinó que, en zones diferents, pot referir-se a l'aranyó o al ronyó; *hoc* és un substantiu ('foc', aranès *huc*) i no pas una forma verbal del pretèrit de *èster*.

Els pronoms àtons elidits o reduïts (que reben l'atenció de diversos mapes), podran ser localitzats en l'índex, respectivament, a partir de les corresponents formes plenes i reforçades (ben mirat, acostumen a aparèixer simultàniament als mateixos llocs). Els usos esporàdics aranesos d'articles no pirinencs al costat d'un substantiu seran juxtaposats al nom en qüestió, com si es tractés d'un topònim (*unfèrn, l'*). En els topònims, per cert, seguim els hàbits dels treballs onomàstics, amb una lematització que parteix de la part específica de cada denominació.

2.1.3.1.2 Ètims

La quarta secció de l'índex de formes no només recull termes incontrovertibles o argumentalment sòlids que hagin estat mencionats com a origen de mots estudiats en aquest atlas, sinó també altres elements etimològics presents en els comentaris que poden haver estat postulats en obres precedents, encara que algunes d'aquestes proposades puguin arribar a ser insostenibles o, si més no, matisables. Que es descarti o es qüestioni un ètim determinat, per tant, no n'implica l'exclusió de l'índex ni tampoc que se li atorgui cap condició d'inexistent o de fictici, sinó que prou sovint mirem de recollir, en la mesura del que és possible i raonable, les diverses possibilitats etimològiques en joc, o almenys les més remarcables.

Les formes llatines i altres possibles ètims (ben variats: preromans de natura diversa, com, p. ex., cèltics o paracèltics, germànics, fins i tot en algun cas àrabs...) figuren en versaleta, amb l'única excepció de les formes

gregues –bona part de les quals són sovint manlleus realitzats pel llatí–, que ho fan en minúscula i que ja són tipogràficament prou distingibles. Aquestes formes són situades en l'índex, no pas d'acord amb l'ordre que seguirien en l'alfabet grec, sinó òbviament en el llatí, d'acord amb les correspondències habituals (delta correspon a de, gamma a ge, èpsilon a e, kappa a ca, khi a ics, theta a th...). Aquesta secció també inclou atestacions tardanes en llatí (fins i tot n'hi ha de medievals prou avançades) i possibles ètims de tipus *bascoide* –alguns preferien *aquità*–, que no cal confondre amb les formes basques que consten en la secció següent.

El fet que s'indiqui o no la quantitat vocàlica en les formes llatines respon a múltiples condicionants, gairebé impossibles d'enumerar sense establir un inventari interminable de raons que anés gairebé cas per cas. De manera general, però, podem dir que la quantitat figura explícitament depenent de factors que poden anar de la pertinència que tingui en l'explicació de cada evolució fonètica (cosa que també pot anar associada a la posició de l'accent tònic) fins a la recurrència de la indicació d'una longitud concreta en les obres de referència, passant pel fet que ja aparegui en una altra forma –i la repetició sigui innecessària– o per l'eventual caràcter superflu que haurien tingut algunes anotacions, tot i que també cal reconèixer que algunes longituds vocàliques que ara figuren explícitament també podrien ser vistes com a accessòries per als versats en filologia clàssica (si bé, alhora, convindrem que no ho seran tant per a altres potencials usuaris de l'atles). També cal comptar que hi ha ocasions en què determinades quantitats –o fins directament la qualitat concreta de certes vocals en llatí vulgar– no són del tot evidents, i que aquesta qüestió pot

ser fins i tot central en l'anàlisi d'algunes denominacions (com, p. ex., en *troita/trueita*). Sigui com sigui, com dèiem, cada mot representa un cas particular amb els seus condicionants i especificitats. El vincle formal entre termes tampoc no implica sistemàticament les mateixes solucions pràctiques si varien els punts d'interès.

Els termes llatins apareixen normalment, d'entrada, en nominatiu. Si en un comentari s'ha citat explícitament una forma d'acusatiu diferent –en el benentès que no parlem d'un gènere neutre, esclar– o que correspon a qualsevol altre cas (p. ex.: *ILLI*, datiu), aquesta mateixa forma flexionada també és específicament introduïda en l'índex. El criteri s'aplica igualment a eventuais formes de plural, a femenins d'adjectius de tres terminacions –que, com els de dues, seran lematitzats segons el que és consuetudinari– o bé, p. ex., a vocables amb *-A* al plural que han estat presos com a femenins. Per una qüestió de practicitat –i qui sap si fins i tot d'estètica– ens allunyem dels hàbits lexicogràfics regulars i ens estem d'indicar sistemàticament, al costat del nominatiu, els genitius *convencionals* en *-I* (o *-II*) o en *-AE* de la primera i segona declinacions, si no és que hi ha un canvi formal que depassa l'adjunció d'una desinència (*LIBER*, *-BRI*, p. ex.; l'aparició explícita dels genitius en segons quines formes tardanes, d'altra banda, hauria estat fins a cert punt impostat). Per contra, sí que els indiquem en els mots d'altres declinacions (també en plural: *NARES*, *-IUM*, però no *SCŌPAE*, *-ARUM*, ni *VERĒTRA*, *-ORUM*). Això pot semblar superflu en alguns casos (com en formes neutres o pertanyents a la quarta declinació), però en d'altres pot contribuir a divisar la fesomia d'un acusatiu que no ha estat citat explícitament. Aquests paràmetres s'apliquen també a les formes gregues.

Consten, p. ex., sense genitiu *ἀδίκη*, *-ης* o *πάστη*, *-ης* (primera conjugació), *ἔρπυλλος*, *-ου* o *γρῦλος*, *-ου* (segona), i en canvi recollim *χάραξ*, *-ακος* o també *κάνναβις*, *-εως* i *γαμψός*, *-ή*, *-όν*.

2.1.3.1.3 Altres formes

Com ja hem advertit (§ 2.1.3.1.1), la darrera secció de l'índex de formes recull termes de natura ben diversa. D'entrada, inclou vocables o sintagmes de qualsevol modalitat romànica que no sigui occitana, catalana, francesa o francoprovençal, la qual cosa va de l'iberoromànic (i, per tant, del galai-coportuguès a l'aragonès, benasquès inclòs) al romanès, passant per formes gal·loitàliques, rètiques o sardes. Entre els elements heterogenis d'aquesta secció, entre els quals també cal comptar mots del basc actual, hi ha un cert nombre de formes germàniques, que sovint provenen d'equivalents semàntics o referencials de termes estudiats o citats en els comentaris inclosos en obres o revistes fonamentals de la romanística. També poden consistir, però, esporàdicament, en algun terme d'aquesta família lingüística que ha penetrat les fronteres romàniques en forma de manlleu (fins i tot si és secular). Pel que fa específicament a les formes sardes, no ens acontentem de reproduir-les en sistemes gràfics obsolets (això és una al·lusió indissimulada a Wagner), sinó que ens servim dels principis ortogràfics de l'*LSC* o *limba sarda comuna* (*curtzu*, *acurtziare*, *abbaidare*, *ebba...*) i de les tries que en deriven (*renes*), llevat que calgui evidenciar o reproduir algun fet o terme dialectal (*ègua*, *nerules*, *renules...*; i fins i tot en el primer cas, ben mirat, apliquem el que és normal en el sistema d'accentuació de l'*LSC*). En aquesta secció no indiquem a quina varietat lingüística correspon cada forma, ni tampoc despleguem un catàleg

de marques específiques. Si l'aspecte de determinades formes ja delata sovint la varietat a la qual pertanyen, qualsevol mena de dubte quedarà resolt a través d'un simple cop d'ull al mapa al qual es fa remissió.

2.1.3.2 Índex alfabètic d'autors i de noms propis de persona

També ordenat alfabèticament, aquest índex envia als mapes en què se citen les publicacions de determinats autors (no necessàriament lingüistes), però també recull altres noms de persona als quals s'ha fet referència en els comentaris, des de personatges històrics a col·lectius que amagarien un cert nombre de signatures, passant per algun lletraferit local esmentat fins i tot de passada o igualment, p. ex., algun conegut informant que és l'origen de dades de Coromines. En aquesta secció es recuperen els noms dels autors dels treballs que en els comentaris han estat citats de manera abreujada o mitjançant sigles (*FEW*, *REW*, *DECat*, diccionaris o atles diversos...). Quan parlem d'obres grupals en què la referència se serveix de la indicació *et al.*, es recull tan sols el nom del primer autor per evitar repeticions sistemàtiques innecessàries i supèrflues. En casos de cenacles que s'aixopluguen sota una denominació comuna sense un capdavanter identificable (p. ex., *Comission entar estudi dera normatiua lingüística aranesa*), en l'índex consta el nom utilitzat pel col·lectiu en qüestió.

En les publicacions sota el comandament inconfusible d'un únic autor però amb contribucions d'altres investigadors en determinades seccions o volums d'aquella mateixa obra (com l'*FEW* en els darrers lliuraments o el *DECat* en algun tom concret), es mirarà no només d'associar l'autor principal de la publicació en qüestió al número

de mapa en què s'esmenti l'obra, sinó també els responsables específics de tal o tal part a què es fa referència, sempre que la identificació sigui clara i evident (de fet, això ja ha de constar en els comentaris), si bé en el cas del volum cinquè de l'*ALG*, els mapes que s'esmenten són atribuïts directament a Allières i no pas a Séguy. Diguem encara que aquest índex no inclou pseudònims (que sí que apareixen en els comentaris: Deledar, Visner, Puits-pelu...), ja que són substituïts pels noms reals que amaguen, que d'altra banda ja han estat indicats en la bibliografia al costat dels àlies. Finalment, pel que fa als autors occitans, independentment de la signatura específica que consti en les obres citades, els seus noms apareixen en llengua d'oc –i no pas en versió francesa– si se n'han servit repetidament en diverses publicacions, tot i que convindrem que l'abast de l'adverbi, a vegades, és interpretable.

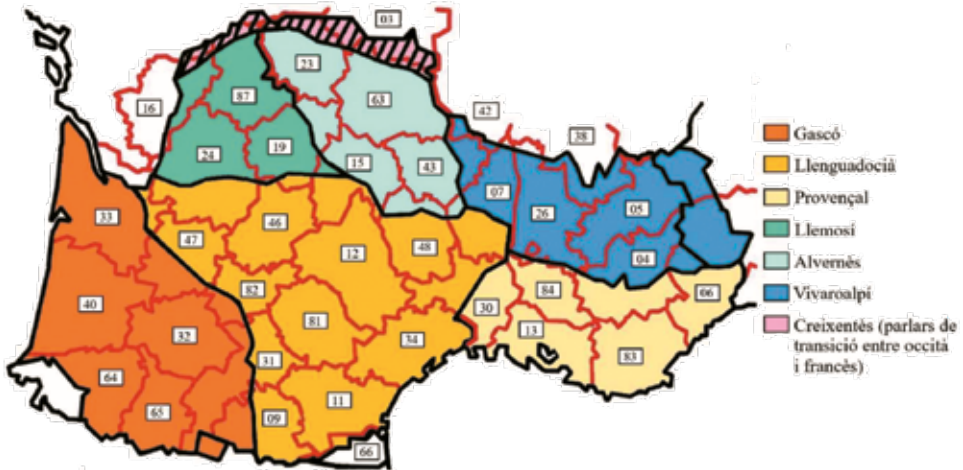
2.2 Microestructura

2.2.1 Enunciats dels mapes

2.2.1.1 Lema català

Tots els mapes estan encapçalats per una xifra que correspon a una numeració ininterrompuda que afecta tota la cartografia. Després d'aquesta xifra apareix un lema en català que designa el referent a què corresponen una sèrie de formes araneses o que descriu breument el fenomen lingüístic del qual s'exposen materialitzacions locals. El lema en qüestió segueix sovint, sempre que hi ha una correspondència possible i clara (§ 2.2.2), el que apareix a l'*ALDC* o al *QALDC*. Com en aquests llocs, en cas que es tracti d'un substantiu o d'un sintagma nominal, va normalment precedit d'un article definit. També com als mateixos *ALDC* o *QALDC*, hi pot haver

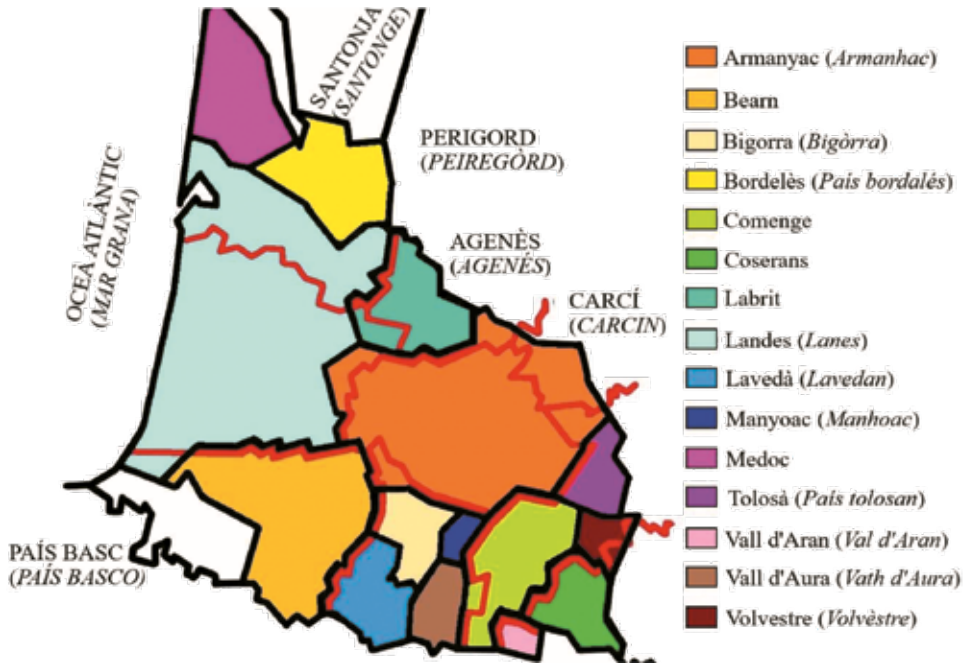
1. El domini lingüístic occità. Divisió administrativa i varietats dialectals

El domini lingüístic occità va dels Alps als Pirineus i de la Mediterrània a l'Atlàntic. A banda de la Vall d'Aran, de catorze valls alpines administrativament italianes (les *Valadas*) o del petit poble de La Gàrdia, a la província de Cosenza (a Calàbria), l'occità és la llengua pròpia d'un bon nombre de departaments de l'Hexàgon. El mapa indica la xifra que els atribueix l'administració francesa. N'apuntem el nom en català –quan n'hi ha un de tradicional o actualment en ús– i en occità (amb les particularitats araneses): Alier (*Alièr*, 03); Alps de l'Alta Provença (*Aups de Nauta Provença*, 04), Alps Alps (*Nauti Aups*, 05), Alps Marítims (*Aups Maritims*, 06), *Ardecha* (07), Arieja (*Arièja*, 09), Aude (11), *Avairon* (12), Boques del Roine (*Boques de Ròse*, 13), Cantal (*Cantau*, 15), Xarenta (*Charanta*, 16), Corresa (19), Cruesa (23), Dordonya (*Dordonha*,

24), Droma (26), Gard (30), Alta Garona (*Nauta Garona*, 31), Gers (32), Gironda (33), Erau (34), Isera (*Isèra*, 38), Landes (*Lanes*, 40), Loira (*Léger*, 42), Alt Loira (*Naut Léger*, 43), Olt (Òut, 46), Olt i Garona (Òut e Garona, 47), Losera (48), *Poi Domat* (63), Pirineus Atlàntics (*Pirenèus Atlantics*, 64), Alps Pirineus (*Nauti Pirenèus*, 65), Pirineus Orientals (*Pirenèus Orientaus*, 66), Tarn (81), Tarn i Garona (*Tarn e Garona*, 82), Var (83), Valclusa (*Vauchusa*, 84), Alta Viena (*Nauta Vinhana*, 87). Sobre els límits del domini lingüístic, ultra treballs clàssics com Tourtoulon i Bringuier (1876) o Ronjat (I: 10-25), v. sobretot Sumien (2006: 127-129). Trobareu una caracterització lingüística de l'occità i dels seus sis grans dialectes (llimosí, alvernès i vivaropalpi; gasco, llenguadocia i provençal), a Carrera (2011a: 17-21, 41-67).

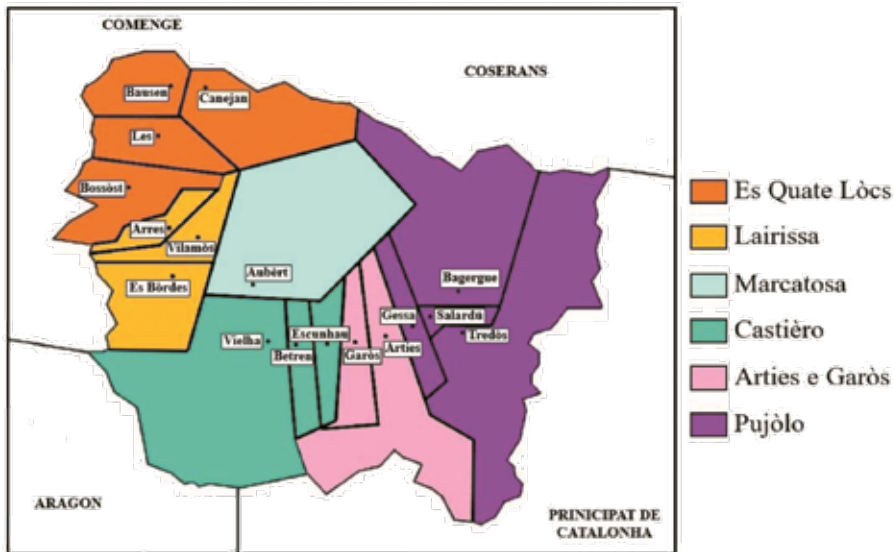
2. Gascunya i el gascó. Espai geogràfic i països

Sense voler substituir cap altra compartimentació, aquest mapa s'inspira en Zégierman (1999) o Fenié i Fenié (2000). A mesura que s'allunya d'Aran, mira d'agrupar en entitats més grans petits països que poden adscriure-s'hi (Shalòssa a les Landes, l'Astarac a l'Armanyac...). Al costat de la forma catalana (*Landes*, *Manyoac* per simple canvi de dígraf...), hi ha l'occitana (aranesa: *Lanes*, per *Lanas/Landas*). Sovint s'ha dit que la personalitat del gascó es deu a un substrat bascoide (ja Luchaire 1877; 1878; 1973). De fet, alguns fets lingüístics gascons poden ser –com era de preveure– realment antics (Chambon i Greub 2002, 2009), i n'hi ha que tenen afinitats remarcables amb l'adaptació basca de llatínismes (v. Mitxelena 1974). Això no priva, però, que hi hagi *tipismes* que puguin emergir en altres latituds occitanes o romàniques. Ben mirat, el gascó presenta grans diferèn-

cies entre est i oest, i sovint s'ha confós la *gasconité* de l'*ALG* amb els fets aberrants amb relació a la resta de l'occità. Davant de tot apriorisme secessionista, tampoc no podem menystenir els condicionants sociolingüístics (alguns, d'ecos aracilians; v. Sauzet i Brun-Trigaud 2014: 500-503), la diversitat de la Gascunya prellatina (v. Ravier 1988: 106), del mateix basc i d'aquelles antigues parles bascoïdes. Segons com, el gascó pot ser vist com un *occità extrem* (Sauzet 2006). Convé, doncs, destriar los «hechos menudos, sumamente curiosos pero sin grande alcance» dels «hechos capitales», com deia Coromines (1972, II: 106) a Rohlf. Sobre la posició de l'aranès dins del gascó i del gascó pirinenc oriental (Bèc 1968), v. *GA* (26-35) i Carrera (2015a; 2017c: 172-174). Sobre les recerques sobre l'aranès i la resta del gascó pirinenc oriental, v. Carrera (2008b).

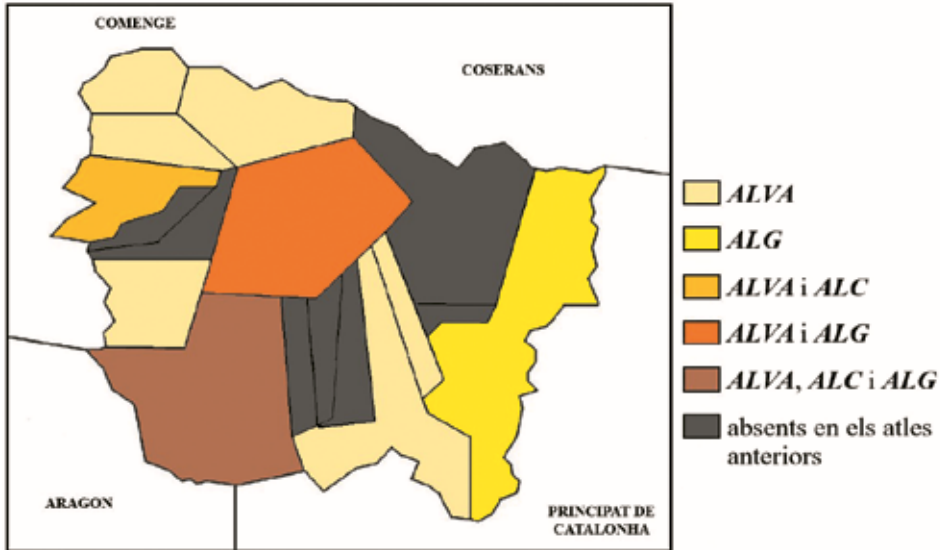
3. Punts d'enquesta

Tots els terçons, unitats administratives multiseulars de la Vall d'Aran, han estat explorats, per obtenir mostres orals representatives de l'occità de tota la comarca. Això s'ha traduït en enquestes dialectològiques en set poblacions de la part baixa, els set municipis de la zona: Canejan, Bausen, Les i Bossòst, a Es Quate Lòcs; Arres, Vilamòs i Es Bòrdes, a Lairissa. En quatre a la part central: Aubèrt, a Marcatosa; Vielha, Betren i Escunhau, a Castièro. I en sis a la part alta: Arties i Garòs; Gessa, Salardú, Tredòs i Bagergue, a Pujòlo. El projecte inicial comptava que almenys dues localitats exercissin de *testimoni* a cada terçó, però les enquestes a Vilac (Marcatosa) es van haver d'abandonar per la manca d'individus que complissin totes les condicions necessàries per exercir d'informants fiables, tot i que d'aquest poble, com de tants altres llocs, també

disposem d'informació oral abundant obtinguda a través de converses informals que, finalment, han estat tan importants com les mateixes enquestes, si bé no constitueixen l'eix principal de la nostra recerca. El territori atribuït a les diferents localitats vol representar l'espai de cada terme municipal en el cas de les poblacions baix-araneses. En les de la part central i alta de la comarca s'han mirat de reproduir els límits anteriors a la fusió en dues grans entitats, Naut Aran i Vielha e Mijaran. Quan això no ha estat possible –perquè determinats pobles no constituïen prèviament un municipi– intentem d'aproximar-nos a l'espai que la comunitat local reconeix com a propi, per oposició al de les comunitats immediates. Per a més detalls sobre aquesta qüestió i també sobre el qüestionari aplicat, v. Carrera (2017b: 109-110).

4. Punts d'enquesta dels atles anteriors

Tres atles s'han encarregat fins ara del territori aranès. El conjunt dels seus punts d'enquesta mostra una certa predilecció per la zona central. D'entrada, l'*ALC* de Griera, que, d'acord amb la seua «inclinació per les ciutats i pobles grans» (Veny 1986: 74), va triar Bossòst i Vielha. En segon lloc, l'*ALG*, que a partir del quart volum va canviar Casau per Aubèrt i Tredòs, i va oblidar tota la part baixa. Finalment, l'*ALVA* del mateix Griera, la meitat de les poblacions del qual pertany –per contra– a aquesta zona (un fet menor comparat amb les seues múltiples negligències filològiques). L'objectiu era que totes les localitats dels atles anteriors estiguessin representades a la nostra xarxa. I només hi ha hagut dues úniques excepcions. D'una banda, per les raons ja exposades (↑ 3), Vilac (*ALVA*), que al mapa és

atribuït a Aubèrt, poble veí i del mateix terçó. D'una altra, Casau (*ALG*), substituït per la capital, Vielha, a qui l'adjudiquem cartogràficament. Aquest atlas també presta atenció a zones absents en els atles anteriors: els nuclis enlairats de Lairissa (Arres, Vilamòs), l'espai que va de Vielha a Arties (Betren, Escunhau, Garòs) i alguns pobles de Pujòlo (Sarlardú, Bagergue). Per obtenir informacions d'aquests llocs, calia remetre's sobretot als treballs de Coromines (1931 i 1990, en especial; però les dades araneses brollen per tota l'obra d'aquest gran savi), que en alguns casos són d'una gran precisió, però que en d'altres ofereixen una irregularitat remarcable, amb llacunes prou rellevants (v. Carrera 2006c: 97-101). Més detalls, a Carrera (2017b: 112-114).

V. Taula

I. PRESENTACIÓ	5
1. INTRODUCCIÓ. CONTEXTUALITZACIÓ, PRECEDENTS I OBJECTIUS	7
2. ESTRUCTURA I CONTINGUTS	11
2.1 Macroestructura	11
2.1.1 Cartografia	11
2.1.1.1 Nombre de mapes	11
2.1.1.2 Seccions	11
2.1.1.3 Ordre dels mapes	13
2.1.1.4 Tipus de mapes	14
2.1.2 Bibliografia	17
2.1.3 Índexs	17
2.1.3.1 Índex alfabètic de formes	17
2.1.3.1.1 Qüestions generals i formes gal·loromàniques	17
2.1.3.1.2 Ètims	23
2.1.3.1.3 Altres formes	24
2.1.3.2 Índex alfabètic d'autors i altres noms propis de persona	25
2.2 Microestructura	25
2.2.1 Enunciats dels mapes	25
2.2.1.1 Lema català	25
2.2.1.2 Formes occitanes	26
2.2.2 Mapes de l'ALDC i de l'ALG	31
2.2.3 Llegendes	34
2.2.3.1 Ordre de les respostes	34
2.2.3.2 Qüestions de gènere i de nombre	35
2.2.3.3 Situacions de polimorfisme	36
2.2.3.4 Altres respostes i denominacions zero	37
2.2.4 Comentaris	39
3. CONVENCIONS FORMALS DIVERSES	41
3.1. <i>Transcripció fonètica</i>	41
3.2 <i>Convencions gràfiques i representacions englobants</i>	42
3.3 <i>Signes, símbols i abreviatures</i>	48
II. CARTOGRAFIA	55
MAPES INTRODUCTORIS	57
1. El domini lingüístic occità. Divisió administrativa i varietats dialectals	59
2. Gascunya i el gascó. Espai geogràfic i <i>països</i>	60
3. Punts d'enquesta	61
4. Punts d'enquesta dels atlas anteriors	62
EL COS HUMÀ I EL VESTIT	63
5. L'os. <i>Òs, uas</i>	65
6. Els mocs. El tipus <i>narics, narigòus</i>	66
7. La geniva. <i>Anhiva, anhiua</i>	67
8. La panxa. <i>Vente, vrente, pança, pancha</i>	68
9. Els ronyons. <i>Arnelhs, arronhons</i>	69

10. La bufeta de l'orina. <i>Botariga, boteriga, voisheriga, voishariga, veishiga</i>	70
11. Els malucs. <i>Gurrons, garrons, gorrions, gorrion</i>	71
12. Pessigolles. <i>Gratigolhes, gratioelhes, gratuelhes, gratilhoes, gratalhiues, gatalheues...</i>	72
13. La ranera de la mort. <i>Arranguilh, sargalh, sarrangalh</i>	73
14. La tira de pell de l'esclop. <i>Gansòla, cansòla, tomb</i>	74
LA CASA I LES OCUPACIONS DOMÈSTIQUES	75
15. La calç. <i>Caudea, caudia, calç*, cal*</i>	77
16. El llindar. <i>Limidar, lumedar, lumendar</i>	78
17. El pany. <i>Sarralha, clauadura, pan, clau, clauader</i>	79
18. El baldó. <i>Plastèth, flastèth, flastièth, flastèc, flisquet</i>	80
19. El femer. <i>Hiamèr; humèr; tiemèr</i>	81
20. Els residus d'herba de la pallissa. <i>Floraquèr, horaquèr, horalaquèr, holaraquèr, floraquèr</i>	82
21. L'hort. <i>Casau, uart</i>	83
22. El racó de les andròmines. <i>Antelèra, entelères, antelèr; antelia, antelies, antelea, entelees...</i>	84
23. L'escalfallits. <i>Escauhalhet, borro*</i>	85
24. El llençol. <i>Linçò, lançò</i>	86
25. La cuina. <i>Codina, cueina*</i>	87
26. El lligam del feix. <i>Andòrta, vencilh</i>	88
27. La destral. <i>Destrau, pica, destraleta</i>	89
28. Un tió. <i>Tison, tidon</i>	90
29. La xemeneia. <i>Tumenèja, humenèja</i>	91
30. La pala del foc. <i>Ardòth, farrolha*, forrolha*</i>	92
31. El mànec (de les graelles, del ganivet...). <i>Mange, mangue</i>	93
32. L'embut. <i>Embut, emboit*</i>	94
33. La cistella. <i>Cistalha, tistalha</i>	95
34. El cistell o paner. <i>Paèr; pèiro</i>	96
35. El bugader. <i>Arruscader; arrusquèr</i>	97
36. Fregar (la roba). <i>Heregar; heiregar</i>	98
37. Enfilat (l'agulla). <i>En-hilar, engulhar, ahialar...</i>	99
38. L'escombra (1). El tipus <i>grèra</i>	100
39. L'escombra (2). El tipus <i>baleja</i>	101
40. L'escombra (3). El tipus <i>escampa</i> ⁺	102
41. La teulada. <i>Tet, losat, teulada</i> ⁺	103
42. El carener. <i>Capialèra, capièra, capèth</i>	104
43. Una clivella. Els tipus <i>henedura, henerècla, hiesa, henerèca, hienescla, hienèca...</i>	105
44. Clivellat, esquerdat. Els tipus <i>henut, hienut, hies</i>	106
FESTES RELIGIOSES, CREENCES, JOCS	107
45. El crespell (1). El tipus <i>pescajon</i>	109
46. El crespell (2). El tipus <i>crespèth</i>	110
47. El crespell (3). El tipus <i>pastèra</i>	111
48. El tortell. <i>Tortèth, tortièth...</i>	112
49. El tronc de Sant Joan. <i>Har, haro, taro</i>	113
50. La baldufa (1). El tipus <i>gandofla, galhòfa, galdrofa</i> ⁺ , <i>baldofa</i> [*]	114
51. La baldufa (2). Els tipus <i>cimbòt i bomba</i>	115

TEMPS CRONOLÒGIC. METEOROLOGIA	117
52. Dimecres. <i>Dimècres, dimèrcles</i>	119
53. Divendres. <i>Divendres, diuendres</i>	120
54. Febrer. <i>Herevèr, hereuèr, febrèr*</i>	121
55. Juliol. <i>Junhsèga, juriòl*</i>	122
56. L'estiu. <i>Estiu, ostiu</i>	123
57. L'hivern. <i>Ivèrn, iuèrn, uvèrn</i>	124
58. El gran remolí de vent i de neu. El tipus <i>povilh, povin</i>	125
59. La neu. <i>Nèu, nhèu</i>	126
60. Nevar. <i>Nevar, nheuar</i>	127
61. L'allau de neu (1). El tipus <i>lau, laveg, laueg, lauet</i>	128
62. L'allau de neu (2). El tipus <i>lit, lits, litsada, litsa</i>	129
63. El fred. <i>Hered, heired</i>	130
TOPOGRAFIA	131
64. L'argila. (<i>Tèrra-</i>) <i>argila, (tèrra-)arguila, tèrra-gela, tèrra-asguila, tèrra-guila</i>	133
65. El riu. <i>Arriu</i>	134
66. L'estany. <i>Estanh</i>	135
67. El pou. <i>Putz, pòu*</i>	136
68. Una llosa gran i llisa. <i>Labassa, labada</i>	137
69. La balma. <i>Soala, solada, solanca, còva*</i>	138
70. El prat submergible vora el riu. <i>Ièrla, ierla</i>	139
EL CAMP I ELS CULTIUS	141
71. El rascle (1). Els tipus <i>arrascle i carràs</i>	143
72. El rascle (2). Els tipus <i>arpèga i èrsa*</i>	144
73. Femar. <i>Hiamar, hiemar, humejar</i>	145
74. Un munt de fems. <i>Un pialòt, un pilèr, un pialèr, un pielèr, un giamèth</i>	146
75. La civada. <i>Civada, ciuada</i>	147
76. El coder. <i>Codèr, colèra</i>	148
77. Esmolar (la dalla). <i>Ahialar, en-hilar, en-hielar, hilar...</i>	149
78. El rostoll. <i>Arrastoth, arrastolh, arrestolh, arrastolha</i>	150
79. Batre les garbes. <i>Escarriar</i>	151
80. La taula de batre. <i>Escarriader, escarriadera...</i>	152
81. Les batolles. <i>Hlagèths, halagèths, talagèths...</i>	153
82. El rampí (1). El tipus <i>arrastèth</i>	154
83. El rampí (2). El tipus <i>pletera</i>	155
84. El rampí (3). El tipus <i>arrascle</i>	156
85. L'esombra rústica. <i>Grèra, baleja</i>	157
86. El garbell de malla fina (1). El tipus <i>crièth</i>	158
87. El garbell de malla fina (2). El tipus <i>prenh, prenh</i>	159
88. El garbell de malla clara (1). El tipus <i>griva*, grivelh*, gravelh*</i>	160
89. El garbell de malla clara (2). El tipus <i>passador⁺</i>	161
90. La telera. <i>Tenilha, tanilha</i>	162
91. El carro. <i>Car, carreta, carro⁺</i>	163
92. El carro de trabuc. <i>Tamborèu, carreta</i>	164
93. El petit trineu o tiràs. <i>Lívia, lúvia</i>	165
94. El carretó. <i>Carriòt, broeta*, groèta*</i>	166
95. Els cartres. <i>Corbelhons, corbilhons</i>	167

96. Les morralles (1). El tipus <i>cabeste, crabeste, cabrèste</i>	168
97. Les morralles (2). El tipus <i>cabeçana, cabeçan</i>	169
INDÚSTRIES RELACIONADES AMB L'AGRICULTURA	171
98. El cànem. <i>Càneb, canam...</i>	173
99. Filar. <i>Hilar, hialar</i>	174
100. La pastera. <i>Mè, pastèra</i>	175
101. La rasora. <i>Arrasera, arrascleta, arraspeta, arrasqueta...</i>	176
102. El llevat. <i>Levame, lhèute</i>	177
103. El tirabrases. <i>Puòc, arrolh</i>	178
104. La pila de llenya. <i>Lenhèr, pièla, pila, pilèr, cantierà</i>	179
105. Tallar o estellar (la llenya). El tipus <i>héner, hièner</i>	180
ELS VEGETALS	181
106. El gavarró. <i>Garrava, garraua, gardaua</i>	183
107. La gavarrera. <i>Garravèr, garrauèr, gardauèr, gardaulèr</i>	184
108. La falguera. <i>Hauguèra, hoguèra</i>	185
109. El jonc, la boga. <i>Junc, junquet, junqueta, jonqueta</i>	186
110. El vímet. <i>Vim, vime, vima, vimassa</i>	187
111. La vimetera. <i>Vimèr, vimèra, vimiassa, vimassa, vimàs</i>	188
112. L'ortiga. <i>Ortiga, ordiga</i>	189
113. La ginesta. <i>Gèsta, escoba</i>	190
114. Els gaons. <i>Arronçabueu, adrolhs, adrolh...</i>	191
115. La rosella (i afins) (1). El tipus <i>pansavèth, passavèth, pansauèth, passauèth, passavèr, pansevèr</i>	192
116. La rosella (i afins) (2). El tipus <i>flor de sèrp</i>	193
117. La rosella (i afins) (3). El tipus <i>babòl*</i>	194
118. La grandalla (o el narcís de muntanya) (1). El tipus <i>craberòla, crabaròla, claberòla, clabaròla</i>	195
119. La grandalla (o el narcís de muntanya) (2). El tipus <i>lauaneta</i>	196
120. La grandalla (o el narcís de muntanya) (3). El tipus <i>minina, balhina</i>	197
121. L'agrella o paradella. <i>Arrodièths, arrodièps...</i>	198
122. La cresta de gall. <i>Artencamp, ardencamp...</i>	199
123. L'esbarzer (1). El tipus <i>arrominguèra, arreminguèra, arromanguèra</i>	200
124. L'esbarzer (2). Els tipus <i>espialh, espia, barsa⁺</i>	201
125. La regalèssia de muntanya. <i>Blaniu, blanhiu, lanhiu</i>	202
126. La farigola. <i>Èrba fina, timonet⁺, tomilho*</i>	203
127. El timó de muntanya. <i>Èrba fina, serpolet, serpoth, serbolet, timonet⁺, tomilho*</i>	204
128. El ginebre. <i>Gimbre, ginèbre, gimbro</i>	205
129. El grèvol. <i>Areu, ereu</i>	206
130. El vesc. <i>Visc, visco</i>	207
131. El baladre. <i>Velèdre, veledre, velèdro</i>	208
132. L'albó de muntanya. <i>Aubiçon</i>	209
133. Els capítols de la bardana. <i>Corrospins, corrospics, crospics, corrospions, corrospius</i>	210
134. La patata. <i>Trufa, truha</i>	211
135. El porro. <i>Puarrò*, puèrro*</i>	212
136. L'arrel. <i>Arraïtz, arraïc, arraïtza</i>	213

137. El tronxo de la col. <i>Troish, trishon</i>	214
138. Un arbre buit, balmat. Els tipus <i>hlacrat, halacrat</i> i <i>escassut</i>	215
139. La podadora. <i>Vedolh, vogseguèr, picasègues, podalh...</i>	216
140. L'auró. <i>Auderò, auderòth</i>	217
141. El freixe. <i>Herèisho, herèishe</i>	218
142. El pollancre (1). El tipus <i>pibo, bibo, bigo</i>	219
143. El pollancre (2). El tipus <i>clopo, clop, cloc</i>	220
144. El trèmol. <i>Tremo, trem, tremolèr, tremolader, trèmol...</i>	221
145. L'aranyó. <i>Aranhon, granhon, prinhon</i>	222
146. L'aranyoner. <i>Espin nere, aranhoèr, granhoèr, granhoèra...</i>	223
147. El nabiu. <i>Avajon, auajon, anajon, najon</i>	224
148. La nabinera. <i>Avaçoèra, auajoèra, auajoèr, anajoèra, najoèra</i>	225
149. La fruita. <i>Fruta, heruta</i>	226
150. El bedoll. <i>Bedoth</i>	227
151. La nou. <i>Nòde, escara, nòu*</i>	228
152. El noguer. <i>Noguèr, escarèr, martoquèr</i>	229
153. La nou verda. <i>Martoth, martòc, martoc, escara verda...</i>	230
154. La fulla. <i>Huelha, fuelha</i>	231
155. La flor. <i>Flor, hlor, folor</i>	232
156. La resina de pi. Els tipus <i>arrasera, arrasia</i> i <i>arrasira</i>	233
VIDA PASTORAL	235
157. L'escudella de pastor. El tipus <i>coçòu</i>	237
158. El jaç de fulles d'avet del pastor. <i>Avienh, auvienh...</i>	238
159. El bou. <i>Bueu, bò</i>	239
160. El xiscló (1). El tipus <i>shiscle, shisclo, shisclo, sisclo</i>	240
161. El xiscló (2). El tipus <i>arracolh, arrecolh</i>	241
162. El marrà. <i>Marran, mardan</i>	242
163. Tondre. <i>Tóner, cholhar*, chulhar*</i>	243
164. La cabra jove. <i>Hilhastra, hilharda, hilharca, hilharga...</i>	244
165. L'egua. <i>Cavala, ègua</i>	245
166. La somera. <i>Saumeta, somèra</i>	246
167. L'ase. <i>Saumet, somèr</i>	247
168. El pollí. El tipus <i>porin, polin, polhin*...</i>	248
169. L'ovella amb cenurosi. <i>Amorra, aroma</i>	249
170. La manteguera. <i>Lera, leron, lèra, gruèra, lhèra*</i>	250
171. El xerigot del formatge. <i>Leiton, sherigòt...</i>	251
172. El brossat de la primera llet. El tipus <i>garbist</i>	252
ELS ANIMALS DOMÈSTICS	253
173. El verro. <i>Vèr, vèrro⁺</i>	255
174. Les farinetes per als animals. <i>Harnat, brenat, abrenat</i>	256
175. La freixura. <i>Corada, hereishura, heireishura</i>	257
176. Els llardons. <i>Heritons, heiritons, chichons</i>	258
177. El pernil (1). El tipus <i>cambalhon, camalhon</i>	259
178. El pernil (2). El tipus <i>pernilh⁺</i>	260
179. La penca de cansalada. <i>Lesa, hèda, heda</i>	261
180. La lloca. <i>Cloca, loca</i>	262
181. L'ànec. <i>Lit, lic</i>	263
182. El gall dindi. <i>Piòc, perròt, polòi...</i>	264
183. El gos. <i>Can, gosset</i>	265

184. La buïna (1). El tipus <i>pàdia, padiassa</i>	266
185. La buïna (2). Els tipus <i>hiems, cagada, merdauassa, cagarada</i>	267
186. El xerri. <i>Sorra, sorra</i>	268
INSECTES. OCELLS. ANIMALS SALVATGES	269
187. La papallona. <i>Parpalhò, parpalhòt, parpalhòla...</i>	271
188. El tàvec. <i>Tauan, tavaç, tauac</i>	272
189. Els ous de la mosca vironera. <i>Savalhons, sovalhons, sogalhons, segalhons</i>	273
190. El saballó. <i>Asticò⁺, esticò⁺, ticò⁺...</i>	274
191. La puça. <i>Pude, piuda, puda</i>	275
192. El corc. <i>Cusson, quisson...</i>	276
193. El llimac. <i>Limac, lumac</i>	277
194. La paparra. <i>Laparra, caparra, laparassa</i>	278
195. El grill. <i>Grilhon, grilh⁺, grilho⁺</i>	279
196. El llangardaix. <i>Ludèrt, ludèrn</i>	280
197. La salamandra. <i>Salamandra, salimandra, salimana, salumana, saliman, soliman</i>	281
198. La guatlla. <i>Catla, guatla⁺</i>	282
199. El gall fer. <i>Paon, paom, poth...</i>	283
200. El ratpenat (1). El tipus <i>arrata-cauda, gata-cauda</i>	284
201. El ratpenat (2). Els tipus <i>tinosa, tulusèra, shinhauèra</i>	285
202. El ratpenat (3). Els tipus <i>arratpanat⁺, parrata⁺, morcièlago*</i>	286
203. La perdiu. <i>Perditz, perdic...</i>	287
204. L'estornell. <i>Estornèu, tornelh*, estornelh*...</i>	288
205. El tudó. <i>Paloma, todo⁺...</i>	289
206. El voltor (1). Els tipus <i>arriang, arriango, arrianglo, garrianglo, trango</i>	290
207. El voltor (2). Els tipus <i>votet i boitre*, butre*</i>	291
208. La granota. <i>Gragolha, gargolha, granòta*</i>	292
209. El gripau. <i>Grapaud, sapo⁺, cucàs</i>	293
210. La guineu (1). El tipus <i>vop, avop</i>	294
211. La guineu (2). El tipus <i>guinèu*, aguinèu*</i>	295
OFICIS	297
212. La lliura. <i>Liura, lhiura</i>	299
213. Els encenalls. <i>Lacets, arrebòts, cargòlhs...</i>	300
214. La barrina. <i>Viron, gimbelet, vironet, taraiet...</i>	301
215. El trepant. <i>Tarair, trauèra, trauèth, traueron</i>	302
216. L'enclusa. <i>Encluma⁺, enclusa, enclúsia</i>	303
EL RIU. LA PESCA	305
217. La truita de riu. <i>Troita, trueita</i>	307
218. L'anguila. <i>Anguila</i>	308
219. La llúdriga. <i>Loira, lueira...</i>	309
VÀRIA. SUBSTANTIUS I ADJECTIUS	311
220. La cadena (1). El tipus <i>cadea, cadia</i>	313
221. La cadena (2). Els tipus <i>cadena⁺ i shèna*</i>	314
222. La cadena (3). El tipus <i>cadiat, cadeat, cadenat⁺</i>	315
223. Els diners. El tipus <i>sòus, sòs</i>	316
224. El forat. <i>Trauc, horat</i>	317
225. El llibre. <i>Libe, libre</i>	318

226. Llarg. <i>Long, lharg*</i>	319
227. Curt. <i>Curt, cuert</i>	320
228. Nou, nova. <i>Nau, naua; nau, nòva; nò, nòva</i>	321
229. Bla, tou. El tipus <i>tòu*</i> , <i>tò*</i>	322
230. Rodó. <i>Arredon</i>	323
231. Groc. <i>Jaune, auriò, gròc⁺</i>	324
232. Buit. <i>Vuet, uet</i>	325
233. Plena. <i>Plea, plia</i>	326
VÀRIA. VERBS	327
234. Aixecar, alçar. <i>Levar, lheuar</i>	329
235. Arrencar. <i>Arreigar, arrincar, arringar</i>	330
236. Confessar. El tipus <i>cohessar, coheissar</i>	331
237. Cuidar. El tipus <i>coidar, cuedar</i>	332
238. Estendre. <i>Esténer, estiéner</i>	333
239. Fa malbé, arruïna. <i>Arroïne, arroeine, enroïne, enroeine</i>	334
240. Mirar. <i>Güèitar, goitar, guardar, aguardar</i>	335
241. Relliscar (1). El tipus <i>esquitlar, esguitlà's, esguitlar-se</i>	336
242. Relliscar (2). El tipus <i>eslengar, eslingar, eslingà's, eslingar-se</i>	337
243. Relliscar (3). Els tipus <i>eslisar-se i esguilsar-se</i>	338
244. Sortir. <i>Gésser, sortir⁺</i>	339
245. Trencar. <i>Trencar, trincar</i>	340
MORFOLOGIA VERBAL	341
246. Realització de la desinència <i>-tz</i> (persona 5)	343
247. Seqüències desinencials tòniques en l'ImI de les classes IIIb i IIIc (sense <i>-[ɛj]</i> en l'IF)	344
248. Seqüències desinencials <i>-[iy]-</i> (II) i <i>-[ey]-</i> (III, regular) en el PT i l'ImS	345
249. Desinències del PT 2	346
250. Classe II (IF en <i>-ir</i>). PI: increments <i>incoatius</i> (persones 1, 2, 3, 6)	347
251. <i>Aver/auer</i> (classe IIIa). Radical del PS	348
252. <i>Aver/auer</i> (classe IIIa). Radical del PT i l'ImS	349
253. <i>Poder</i> (classe IIIa). PI 1: <i>posqui, pogui</i>	350
254. <i>Saber</i> (classe IIIa). PI 1: <i>sabi, sai, sè</i>	351
255. <i>Trèir</i> (classe IIIc). Radical l'ImI	352
256. <i>Hèr</i> (classe IIIc). Radical de l'ImI	353
257. <i>Tier</i> (classe IIIe). Radical de l'ImI	354
FONÈTICA I MORFOSINTAXI	355
258. Diftongacions de <i>ɛ</i> davant de nasal. Mapa de síntesi	357
259. Ocurrencies de <i>-ia</i> en alternances <i>-ea/-ia</i> amb possible <i>-N-</i> intervocàlica > <i>∅</i>	358
260. Diftongacions de <i>ī</i> davant de <i>-L-</i> . Mapa de síntesi	359
261. Arrodoniments de <i>[i]</i> davant de labial. Mapa de síntesi	360
262. <i>[iw]</i> o <i>[jew]</i> . Tria sense condicionants contextuals	361
263. Ocurrencies de <i>[uj]</i> en contrast amb <i>[we(j)]</i> . Mapa de síntesi	362
264. <i>-[eŋk]-</i> , <i>-[eŋg]-</i> pretònics > <i>-[iŋk]-</i> , <i>-[iŋg]-</i> amb variació diatòpica. Mapa de síntesi	363
265. Manteniments aparentment anòmals de <i>-o</i> final	364
266. Manteniments genuïns aparentment anòmals de <i>-[ɔw]</i> final	365
267. Resultats de <i>-A</i> àtona final	366

268. -B-, -v- > -[β]-, -[w]-	367
269. Resultats regulars de F llatina	368
270. FR- > *[ehr]- > [ejr]-. Mapa de síntesi	369
271. Resultats regulars de -LL', -T' i -D' recolzada	370
272. <i>Supervivències</i> de -[tʃ] < -LL'. Mapa de síntesi	371
273. Resultats regulars de R- inicial	372
274. -[rj]- i -[rj]-. Ocurrences de la seqüència amb vibrant. Mapa de síntesi	373
275. Resultats regulars de -N' després de vocal tònica	374
276. Emmudiment de -[t] i -[k] finals després de nasal	375
277. Emmudiment de -[t] final darrere de semivocal	376
278. Article definit masculí singular davant de vocal	377
279. Article definit masculí singular davant de <i>h-</i>	378
280. El fons. <i>Eth hons, eth cu</i>	379
281. Realitzacions habituals de l'article indefinit <i>un</i> davant de vocal	380
282. Un altre. <i>Un aute</i>	381
283. Pronoms àtons proclítics: <i>me, te, se</i> o <i>em, et, es</i> (o ' <i>m, t, s</i>) preconsonàntics	382
284. Pronoms àtons enclítics: <i>-me, -te, -se</i> o ' <i>m, t, s</i> postvocàlics	383
285. Pronom àton acusatiu masculí de tercera persona del singular, proclític (1): <i>le, au</i> o <i>lau</i> preconsonàntics	384
286. Pronom àton acusatiu masculí de tercera persona del singular, proclític (2): <i>lo</i> o <i>la</i> preconsonàntics	385
287. Pronom àton acusatiu masculí de tercera persona del singular, enclític: <i>-lo, 'u</i> o <i>-le</i> postvocàlics	386
288. Pronom àton datiu de tercera persona del singular, proclític: <i>li,</i> <i>le, au</i> o <i>lau</i> preconsonàntics	387
289. Allò, això. <i>Aquerò</i>	388
290. Res. <i>Arren, arrés</i>	389
291. Ningú. <i>Arrés, degun...</i>	390
292. Vuit. <i>Ueit</i>	391
293. Vuitanta. <i>Ueitanta, oitanta</i> ⁺	392
294. Seqüències finals habituals en els numerals col·lectius	393
295. Com (adverbi interrogatiu de manera). <i>Com, quin, coma</i>	394
296. Lluny. <i>Luenh, lonh</i>	395
297. Amunt; avall. <i>Ensús</i> o <i>amont; auath</i> o <i>enjós</i>	396
298. Damunt; davall (adverbis). <i>Dessús</i> o <i>damont; dauath</i> o <i>dejós</i>	397
299. Potser. El tipus <i>benlèu, dilhèu, lhèu</i>	398
300. Amb. <i>Dab, damb, tab, tamb, namb, entamb</i>	399
III. BIBLIOGRAFIA	401
IV. ÍNDEXS	425
1. Índex alfabètic de formes	427
1.1 <i>Occità</i>	427
1.2 <i>Català</i>	447
1.3 <i>Francès i francoprovençal</i>	459
1.4 <i>Llatí i altres ètims i formes de llengües antigues</i>	468
1.5 <i>Altres formes</i>	474
2. Índex alfabètic d'autors i altres noms propis de persona	477
V. TAULA	487

Aquest llibre es va començar a fer fa més
de vint anys, a finals del segle passat.

I es va imprimir l'estiu de 2023,
un mes de juliol plujós, contra pronòstic
i quan feia més falta, que ens va donar
aigua i saó.

